

**IGAZSÁGÜGYI ÉS RENDÉSZETI
MINISZTERIUM**
az új Alkotmány előkészítéséért
felelős miniszteri biztos

**BELSŐ HASZNÁLATRA!
NEM NYILVÁNOS!**

T E R V E Z E T!

2006. JÚNIUS 21.
(II. változat)

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

Magyarország, mint az európai népek közösségének egyenjogú tagja, történelmi hagyományainak – amelyeket a magyar Szentkorona és a **köztársasági eszme*** is jelképez –, az alkotmányosság egyetemes értékeinek tiszteletben tartásával, a magyar állam ezeréves folytonosságának megerősítéseként a magyar állampolgárok közössége ünnepélyesen kinyilvánítja azt az akaratát, hogy – a szabadság, egyenlőség és testvériség szellemében - megvalósítja a demokráciát és a jogállamiságot, biztosítja és védelmezi az emberi és állampolgári jogokat, és úgy kívánja érvényre juttatni a népszuverenitást, hogy az összhangban álljon a nemzetek közötti egyenjogúság és békés együttműködés alapelveivel.

Mindezek jegyében az Országgyűlés elfogadja a Magyar Köztársaság Alkotmányát.

* A vastagon szedett szöveg a pilisszentkereszti egyeztetésnek és az azt követő vezetői döntésnek megfelelően átvett módosításokat jelöli.

ELSŐ RÉSZ

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

I. FEJEZET

ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

A Magyar Köztársaság

1. §

- (1) Magyarország köztársaság.
- (2) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.

A szuverenitás

2. §

A hatalom forrása a nép, amely a hatalmat az Alkotmány alapján létrehozott szervek útján, illetve – az Alkotmányban meghatározott esetekben – közvetlenül gyakorolja.

3. §

(1) A Magyar Köztársaság nemzetközi szerződésben a béke, a biztonság, a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés, valamint más államokkal való együttműködés érdekében, *a nemzetközi szerződésből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig** az Alkotmányból eredő, egyes hatásköreinek gyakorlását – az Alkotmány megváltoztatása jogának kivételével – nemzetközi szervezetre átruházhatja.

(2) A Magyar Köztársaság *nemzetközi szerződésben* az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében *az Európai Uniót alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig* az Alkotmányból eredő, egyes hatásköreinek gyakorlását – az Alkotmány megváltoztatása jogának kivételével – az Európai Unióra, illetve az Európai Közösségekre (a továbbiakban együtt: Európai Unió) átruházhatja, illetve *az Alkotmányból eredő egyes hatásköreit* a többi tagállammal *együttesen* gyakorolhatja.

** A dőltten szedett szöveg a miniszteri biztos által javasolt további változtatásokat jelöli.

(3) Az (1) – (2) bekezdésekben meghatározott nemzetközi szerződés megkötéséhez való hozzájáruláshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Az állam területe

4. §

(1) A Magyar Köztársaság védi az ország területi épségét.

(2) A Magyar Köztársaság területe a fővárosra, megyékre, városokra és községekre, a főváros kerületekre tagozódik. Törvény más területi egységet is meghatározhat.

(3) A Magyar Köztársaság fővárosa Budapest.

(4) A várossá és a községgé nyilvánítás feltételeit, a megyék nevét, székhelyét, a főváros kerületeit, valamint a területszervezési **eljárás** szabályait törvény határozza meg.

Az állampolgárság

5. §

(1) **Születésével válik magyar állampolgárrá a magyar állampolgár gyermeke.** Magyar állampolgárság **ezen kívül** törvényben meghatározott feltételekkel, illetve módon keletkezik vagy szerezhető meg.

(2) Senkit sem szabad állampolgárságától és állampolgársága megváltoztatásának jogától önkényesen megfosztani.

(3) A magyar állampolgárok között nem szabad különbséget tenni az állampolgárság keletkezésének vagy megszerzésének módja alapján, és aszerint, hogy a magyar mellett van-e más állampolgárságuk.

(4) A magyar állampolgárság keletkezésének, megszerzésének és megszűnésének feltételeit, valamint az állampolgársági eljárást a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény szabályozza.

6. §

(1) A Magyar Köztársaság védi a külföldön tartózkodó magyar állampolgárok jogait és törvényes érdekeit. A konzuli védelem körét, eszközeit törvény határozza meg.

(2) **Törvény egyes jogok gyakorlását vagy kötelezettségek teljesítését magyarországi lakóhellyel való rendelkezéshez kötheti.**

Alkotmányos elvek és célok

7. §

Az állam legfontosabb célja **a fenntartható fejlődés biztosításával a gazdasági és szellemi jólét elősegítése.**

8. §

(1) A közhatalom gyakorlása a hatalommegosztás elvén alapul.

(2) **Az állami szervek hatáskörükben az Alkotmányban és más jogszabályokban meghatározott keretek között, önállóan járnak el.**

9. §

(1) A demokratikus hatalomgyakorlás alapja a pártok versengésével megvalósuló, rendszeres időközönként megtartott, szabad népképviselési választás.

(2) A pártok közreműködnek a népakarat kialakításában és kinyilvánításában.

(3) A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak, egyetlen párt sem irányíthat állami szervet. **Azokat a tisztségeket és közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be, az Alkotmány és törvény határozza meg.**

10. §

A társadalom egyetlen szervezetének, egyetlen állami szervnek vagy személynek a tevékenysége sem irányulhat a közhatalom alkotmányellenes megszerzésére vagy gyakorlására, illetve kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben törvényes úton mindenki jogosult, illetve – törvényben meghatározott esetben – köteles fellépni.

11. §

A Magyar Köztársaság gazdasága olyan piacgazdaság, amely a **gazdasági tevékenység és a tisztességes verseny szabadságán, a környezet védelmén és a fogyasztók jogainak védelmén** alapul.

12. §

A Magyar Köztársaság támogatja a társadalmi, gazdasági és szociális érdekegyeztetést, amelyeket törvény szabályoz.

13. §

(1) A Magyar Köztársaság felelősséget visel a *határain túl élő* magyarok sorsáért; elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését; támogatja önazonosságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket; előmozdítja egymással és Magyarországgal való kapcsolattartásukat.

(2) A Magyar Köztársaság – nemzetközi jogi kötelezettségeivel összhangban – elősegíti a *határain túl élő* magyarokat érő jogsérelmek orvoslását.

(3) A Magyar Köztársaság a *határain túl élő* magyarok számára törvényben meghatározottak szerint az ország területén jogokat, határain kívül kedvezményeket és támogatásokat biztosít.

(4) Az Országgyűlés és a Kormány a Magyar Köztársaság határain túl élő magyar közösségek képviselőivel az őket érintő kérdésekben törvényben meghatározott módon párbeszédet folytat.

14. §

(1) A Magyar Köztársaság az emberiség fejlődésének előmozdítása, a nemzetközi béke és biztonság **megteremtése és fenntartása** érdekében együttműködik más államokkal.

(2) A Magyar Köztársaság az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

(3) A Magyar Köztársaság tartózkodik a más államok függetlensége vagy területi épsége elleni erőszaktól és az erőszakkal való fenyegetéstől.

Állami jelképek és ünnepek

15. §

(1) A Magyar Köztársaság zászlaja három, egyenlő szélességű vízszintes sávból áll, amelyek közül a felső piros, a középső fehér, az alsó pedig zöld színű.

(2) A Magyar Köztársaság címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármashalomnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt áll. A pajzson a magyar Szentkorona nyugszik.

(3) A Magyar Köztársaság himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye Erkel Ferenc zenéjével.

(4) A Magyar Köztársaság állami jelképeinek használatát törvény szabályozza.

16. §

(1) A Magyar Köztársaság nemzeti ünnepei:

- a) március 15-e, az 1848-49. évi forradalom és szabadságharc emlékére,
- b) augusztus 20-a, az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékére,
- c) október 23-a, az 1956. évi forradalom és szabadságharc emlékére.

(2) A nemzeti ünnepek közül törvény határozza meg a hivatalos állami ünnepet.

A hivatalos nyelv

17. §

A Magyar Köztársaságban a hivatalos nyelv a magyar.

MÁSODIK RÉSZ

AZ ALAPVETŐ JOGOK

II. FEJEZET

AZ EGYES JOGOK ÉS BIZTOSÍTÉKAIK

Az élethez és az emberi méltósághoz való jog

18. §

(1) Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit sem szabad önkényesen megfosztani.

(2) A halálbüntetés tilos.

(3) Nem minősül az élettől való önkényes megfosztásnak, ha arra mások életét közvetlenül fenyegető cselekmény elhárításához elengedhetetlenül szükséges intézkedés következtében kerül sor.

(4) Aki hivatásának gyakorlása során, a hivatás szabályai szerint életét, testi épségét is köteles kockáztatni, az erre vonatkozó jogszerű vezetői utasítás vagy parancs teljesítését nem tagadhatja meg.

19. §

Minden ember jogképes és a törvény előtt egyenlő.

20. §

(1) Tilos az emberek bármilyen hátrányos megkülönböztetése, így különösen a faj, bőrszín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti hovatartozás vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet, fogyatékoság, kor, szexuális irányultság szerinti különbségtétel, **ha annak tárgyilagossá mérlegelés szerint nincs ésszerű indoka.**

(2) A nők és a férfiak egyenlő jogokat élveznek, különösen a foglalkoztatás, a munkavégzés és annak díjazása terén, továbbá a házasság és a család életviszonyaiban.

(3) Nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogalanyok meghatározott csoportját az alapvető jogok érvényesülése vagy az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében részesítik előnyben.

21. §

(1) Senkit sem szabad kínzásnak, továbbá embertelen, megalázó vagy kegyetlen büntetésnek, illetve bánásmódnak alávetni.

(2) Senki nem küldhető vissza és nem utasítható ki olyan országba, valamint nem adható ki olyan országnak, ahol feltehetően kínzásnak, továbbá embertelen, megalázó vagy kegyetlen büntetésnek, illetve bánásmódnak vetnék alá, vagy halálbüntetés fenyegetné.

A szabadsághoz és a személyi biztonsághoz való jog

22. §

(1) Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.

(2) Bárkit őrizetbe venni, letartóztatni, szabadságától egyéb módon megfosztani vagy szabadságában korlátozni csak törvényben meghatározott okból és törvényes eljárás keretében szabad.

(3) A szabadságától megfosztott vagy abban korlátozott személynek joga van ahhoz, hogy a jogkorlátozás törvényességéről bíróság haladéktalanul, az érintett személy meghallgatását követően, írásban, indokolt határozattal döntsön. Ha a jogkorlátozást bíróság – **amennyiben** törvény rövidebb határidőt nem állapít meg – **negyvennyolc** órán belül nem hagyja jóvá, az érintett személyt szabadon kell bocsátani.

(4) A szabadságában korlátozott személy – **a (3) bekezdésben foglaltakon kívül is** – törvényben meghatározottak szerint kezdeményezheti, hogy a jogkorlátozás törvényességét bíróság vizsgálja felül.

(5) Szabadságelvonással járó büntetést csak bíróság szabhat ki. Senkit sem szabad szabadságától azért megfosztani, mert szerződéses kötelezettségének nem tett eleget.

(6) Akinek szabadságát törvénytől vagy alaptalanul korlátozták, teljes kárának megtérítésére jogosult.

A rabszolgaság, a kényszermunka és az emberkereskedelem tilalma

23. §

(1) Senkit sem szabad rabszolgaságban vagy szolgaságban tartani.

(2) Senkit sem szabad kényszermunkára **kötelezni** vagy kötelező munkára igénybe venni.

(3) Nem ütközik a (2) bekezdésben meghatározott tilalomba a honvédelmi kötelezettség teljesítése érdekében, továbbá a rendkívüli állapot idején elrendelt munkavégzés, valamint a bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt fogvatartott, a bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítélt és az idegenrendészeti őrizetben tartott személy – törvényben meghatározott célból és módon való – munkára kötelezése.

(4) Az emberkereskedelem tilos.

Mozgásszabadság

24. §

(1) Minden magyar állampolgár és a Magyar Köztársaságban jogszerűen tartózkodó **más személy** az ország területén szabadon mozoghat, a tartózkodási helyét szabadon választhatja meg, és az ország területét szabadon elhagyhatja.

(2) A magyar állampolgár külföldről bármikor hazatérhet.

(3) Magyar állampolgár a Magyar Köztársaság területéről nem utasítható ki. A Magyar Köztársaság területén jogszerűen tartózkodó **más személy** csak törvényben meghatározott okból és törvényes eljárásban meghozott határozat alapján utasítható ki.

(4) A kollektív kiutasítás tilos.

Menedékjog

25. §

(1) A Magyar Köztársaság menedékjogot nyújt azoknak a nem magyar állampolgároknak, akik faji, vallási okból, továbbá nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, illetve politikai meggyőződésük miatti üldöztetéstől való megalapozott félelmük miatt az állampolgárságuk vagy szokásos tartózkodási helyük szerinti országon kívül tartózkodnak.

(2) A Magyar Köztársaság a menekülők védelmét nemzetközi kötelezettségeinek megfelelően biztosítja.

(3) A menedékjoggal rendelkező személyt – ha törvény másként nem rendelkezik – a magyar állampolgárokra vonatkozó jogok illetik meg és kötelezettségek terhelik.

A személyhez fűződő jogok

26. §

(1) Mindenkinek joga van személyisége szabad kibontakoztatásához, önazonosságának szabad megválasztásához és **kinyilvánításához**, valamint testi, erkölcsi és szellemi épségének tiszteletben tartásához.

(2) Mindenkinek joga van az önrendelkezéshez és magánéletének sérthetlenségéhez.

A családi élet tiszteletben tartásához való jog

27. §

(1) Mindenkinek joga van családi életének tiszteletben tartásához.

(2) A törvényben meghatározott korhatárt elért férfi és nő egymással házasságot köthet.

(3) Az állam két személy életközösségét törvényben meghatározottak szerint védelemben részesíti.

A személyes adatok és a magántitok védelméhez való jog

28. §

(1) Minden természetes személyt megillet a személyes adatok védelméhez való jog.

(2) Személyes adat kezelésére pontosan meghatározott és jogszerű célból kerülhet sor, ha azt törvény elrendeli vagy ahhoz az érintett hozzájárul.

(3) Az érintett személy tájékoztatást kérhet személyes adatainak kezeléséről, valamint kérheti a hibás tartalmú adat kijavítását, illetve – ha az adat kezelése a hozzájárulásán alapult – az adat törlését.

29. §

Mindenkit megillet a képmáshoz, a hangfelvételhez, továbbá a levél-, a távközlési és a magántitok védelméhez való jog.

A közérdekű adatok megismeréséhez való jog

30. §

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy a közérdekű adatokat megismerje és terjessze.

(2) Közérdekű adat a közfeladatot ellátó személy vagy szerv kezelésében levő olyan rögzített információ, amely nem minősül személyes adatnak.

(3) Törvény személyes adatot közérdekből nyilvános adattá minősíthet, amelyre alkalmazni kell a közérdekű adatok megismerésére és terjesztésére vonatkozó szabályokat.

(4) A közérdekű adat megismerésére vonatkozó igény elutasítása esetén az adatkezelőnek kell bizonyítania döntése jogszerűségét.

A gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadsága

31. §

(1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más lelkiismereti meggyőződés szabad megválasztását, elfogadását, **megváltoztatását vagy elhagyását**, továbbá azt, hogy bárki a vallását és meggyőződését vallásos cselekmény, szertartás végzése útján vagy egyéb módon akár egyénileg, akár másokkal együtt nyilvánosan vagy magánkörben kinyilvánítsa, gyakorolja, tanítsa vagy kinyilvánítását mellőzze.

(2) Az azonos hiteltvet követők vallásuk gyakorlása céljából, önkormányzattal rendelkező vallási közösséget, vallásfelekezetet, egyházat (a továbbiakban együtt: egyház) hozhatnak létre.

(3) Az egyházakat azonos jogok illetik meg és azonos kötelezettségek terhelik.

(4) Az egyházak az államtól elválasztva működnek. Az állam világnézetileg semleges.

(5) Az állam elismeri és biztosítja az egyházak függetlenségét és önállóságát.

(6) Az egyházak alapításának és megszüntetésének feltételeiről a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény rendelkezik.

A véleménynyilvánítás és a sajtó szabadsága

32. §

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy véleményét és az általa ismert információkat szóban, írásban, sajtó útján, **elektronikusan vagy** a közlés más formájában szabadon kinyilvánítsa, terjessze, továbbá arra, hogy az információkat és más véleményét megismerje.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott jogok gyakorlásának előzetes engedélyhez kötése tilos. **Törvény az állam tulajdonában levő frekvenciákon megvalósuló műsorszórást engedélyhez kötheti.**

(3) Tilos a háborús propaganda, a nemzeti, faji vagy vallási gyűlölet szítása, vagy egyes társadalmi csoportok alsóbbrendűségének bármilyen formájú hirdetése, amely hátrányos megkülönböztetést, ellenségeskedést, erőszakra való felhívást vagy annak támogatását tartalmazza.

33. §

(1) A sajtó, a rádió, a televízió és **más tömegtájékoztatási eszköz, valamint a hírügynökség** a tényekről köteles hitelesen és pontosan tájékoztatni.

(2) A közszolgálati rádió, televízió és hírügynökség kiegyensúlyozott, tárgyilagos és pártatlan tájékoztatásra köteles.

(3) Tilos tömegtájékoztatási monopóliumot kialakítani és fenntartani.

Gyülekezési jog

34. §

(1) Mindenkinek joga van a békés és fegyvertelen gyülekezéshez.

(2) Közterületen tartandó gyülekezés törvény alapján, meghatározott területen és időben megtiltható.

(3) A közterületen való gyülekezés előzetes bejelentésének, megtiltásának és a jogellenes gyülekezés feloszlatásának szabályairól a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény rendelkezik.

Egyesülési jog

35. §

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény által nem tiltott célra **másokkal együtt önkéntesen egyesületet** hozzon létre, annak tevékenységében részt vegyen vagy abból kilépjen.

(2) Az egyesülési jog gyakorlásával szakszervezet és más érdekképviseleti szervezet is létrehozható.

(3) Az egyesülési jog gyakorlásával létrehozandó szervezet alakításának és megszüntetésének feltételeiről a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény rendelkezik.

36. §

(1) A pártalapítás és a pártok demokratikus működése – az Alkotmány keretei között, az egyesülési jogra vonatkozó szabályok szerint – szabad.

(2) A pártoknak nyilvánossá kell tenniük bevételeik forrását és felhasználását.

(3) *A pártok működését és gazdálkodását törvény szabályozza.*

A nemzeti és etnikai kisebbségek jogai**37. §**

(1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van ahhoz, hogy **kulturális vagy nyelvi kötődése alapján** valamely nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozónak vallja magát.

(2) A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó személyek az Alkotmányban meghatározottak szerint részt vesznek a közhatalom gyakorlásában.

(3) Az Országgyűlés által törvényben meghatározott feltételek szerint elismert nemzeti és etnikai kisebbségek, **illetve a hozzájuk tartozó személyek** az Alkotmányban és a törvényekben biztosított egyéni és kollektív kisebbségi jogokkal rendelkeznek.

(4) A nemzeti és etnikai kisebbségekhez **tartozó**, a Magyar Köztársaság területén **lakóhellyel rendelkező személyek** települési, területi és országos kisebbségi önkormányzatokat hozhatnak létre. Önkormányzataikat maguk választják meg. A kisebbségi önkormányzati képviselők választásáról a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény rendelkezik.

(5) A nemzeti és etnikai kisebbségeknek, ezek szervezeteinek, illetve a kisebbséghez tartozó személyeknek joguk van különösen kultúrájuk, nyelvük és hagyományaik ápolásához, intézményeik fenntartásához, anyanyelvüknek oktatásához, a közéletben, illetve a bírósági, a közigazgatási és más hatósági eljárásban való használatához, a saját nyelven való névhasználatához, valamint törvényben meghatározottak szerint az anyanyelvű oktatáshoz és az általuk lakott település helységnevének saját nyelven való feltüntetéséhez.

A választójog és a népszavazáshoz való jog**38. §**

(1) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt megilleti az a jog, hogy az országgyűlési képviselők

választásán választó és választható legyen, valamint országos népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen.

(2) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt és az Európai Unió más tagállamának a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárát megilleti az a jog, hogy a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választásán választható és – amennyiben a választás, illetve a népszavazás napján a Magyar Köztársaság területén tartózkodik – választó legyen, valamint helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen. Polgármesterré, fővárosi főpolgármesterré, **önkormányzati** testület elnökévé és **e tisztségviselők helyettesévé** magyar állampolgár választható.

(3) A Magyar Köztársaságban minden menekültként, bevándorlóként vagy letelepedettként elismert nagykorú személyt megilleti az a jog, hogy a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választásán – amennyiben a választás, illetve a népszavazás napján a Magyar Köztársaság területén tartózkodik – választó legyen, valamint a helyi népszavazásban és népi kezdeményezésben részt vegyen.

(4) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező minden nagykorú magyar állampolgárt és az Európai Unió más tagállamának a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgárát megilleti az a jog, hogy az európai parlamenti választáson választható és választó legyen. **Az európai parlamenti választójog csak egy tagállamban gyakorolható.**

(5) **Nem gyakorolhatja választójogát az**, aki jogerős ítélet alapján a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság, illetve a közügyek gyakorlásától eltiltás hatálya alatt áll, vagy büntetőeljárásban elrendelt kényszergyógykezelését tölti. Az Európai Unió más tagállamának a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú állampolgára akkor sem *választhat és választható*, ha az állampolgársága szerinti állam jogszabálya, bírósági vagy más hatósági döntése alapján hazájában kizárták e jog gyakorlásából.

39. §

(1) A választójog és a népszavazáshoz való jog általános, egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos. A választásra jogosultak szabadon vesznek részt a választásban és a népszavazásban. E jogokat csak személyesen lehet gyakorolni.

(2) Az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament képviselői, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választásáról, továbbá a választási eljárásról a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény rendelkezik.

(3) A választásokról szóló törvény vagy annak módosítása legkorábban a kihirdetését követő hetedik hónap első napján léphet hatályba.

A közhivatal viselésének joga

40. §

Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen.

Kérelmezési és panaszjog

41. §

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt saját vagy – annak beleegyezésével – más érdekében, illetve közérdekű ügyben kérelmet, panaszt vagy javaslatot terjesszen a közhatalom gyakorlásával járó tevékenységet folytató szerv elé.

(2) A kérelemre, panaszra vagy javaslatra az érintett szerv a törvényben meghatározott határidőben érdemben köteles választ adni és a szükséges intézkedést megtenni.

A bírósági és a hatósági eljárással kapcsolatos jogok

42. §

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogának vagy jogos érdekének védelme céljából bírósághoz forduljon.

(2) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy bírósági útra tartozó ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességes eljárás keretében, ésszerű időn belül tárgyalja **vagy kivételesen, tárgyalás nélkül elbírálja**, és határozatot hozzon jogairól, kötelezettségeiről, illetve az ellene emelt vádról.

(3) Senki sem vonható el törvényes bírójától.

(4) A bírósági tárgyalás nyilvános. A bírósági határozatot nyilvánosan ki kell hirdetni. A nyilvánosságot törvény korlátozhatja vagy kizárhatja.

43. §

(1) Bárkit bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani csak olyan cselekményért vagy mulasztásért szabad, amelyet az elkövetés idején törvény vagy a nemzetközi jog büntetni rendelt. Nem folytatható büntetőeljárás és nem szabható ki büntetés azzal szemben, akinek cselekménye az elbíráláskor már nem bűncselekmény.

(2) A bűnelkövetővel szemben csak a törvényben meghatározott büntetés alkalmazható. Tilos a bűncselekmény elkövetése idején alkalmazható büntetésnél súlyosabb büntetést kiszabni. Ha valamely bűncselekményt az **elbírálásakor hatályos** törvény a korábbinál enyhébb büntetéssel fenyeget, az enyhébb büntetést kell kiszabni.

(3) Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(4) Senkivel szemben nem folytatható büntetőeljárás és nem szabható ki büntetés – ha nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik – olyan bűncselekmény miatt, amelyre nézve vele szemben már jogerős felmentő vagy elítélő határozatot hoztak. Ez alól törvény a rendkívüli jogorvoslatok esetében kivételt tehet.

44. §

(1) A büntetőeljárás alá vont személyt az eljárás minden szakában megilleti a védelem joga.

(2) A vádlottnak és védőjének joga van a vád és a bizonyítási eljárás anyagának megismeréséhez.

(3) A védő a védelem ellátása során a bíróság vagy más hatóság előtt az ügyre vonatkozóan tett nyilatkozata miatt nem vonható felelősségre.

(4) Senki sem kötelezhető olyan nyilatkozat megtételére, amellyel magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná.

45. §

(1) Mindenkit megillet a jogi képviselőhez való jog a bírósági és a hatósági eljárás során.

(2) Az állam a jövedelmi és vagyoni helyzetük miatt rászoruló személyek számára – törvényben meghatározott feltételek szerint – megelőlegezi vagy viseli a bírósági és a hatósági eljárás költségeit, biztosítja továbbá egyes ügyekben az ingyenes jogi képviselőt, illetve az ingyenes védelmet.

46. §

(1) A bírósági eljárásban az érintettnek joga van ahhoz, hogy őt a bíróság személyesen meghallgassa; ez alól törvény kivételt tehet. Az eljárás befejezését nem hátráltathatja, ha az érintett a meghallgatás**hoz való** jogával nem kívánt élni vagy indokolatlanul mulasztott.

(2) A bírósági és a hatósági eljárásban a személyes meghallgatás során mindenkinek joga van az általa értett nyelv használatához. A tolmácsolás költségét – ha törvény másképpen nem rendelkezik – az állam viseli.

47. §

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az őt érintő ügyben a bírósági vagy a hatósági eljárás megindításáról és a rá vonatkozó döntésről tudomást szerezzen.

(2) Mindenki jogorvoslattal élhet törvényben meghatározott módon a bíróság vagy a hatóság rá vonatkozó határozata ellen. A jogorvoslati jogot – a kisebb jelentőségű ügyekben vagy a jogviták ésszerű időn belüli elbírálása érdekében – törvény kizárhatja.

A tulajdonhoz és az örökléshez való jog**48. §**

(1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.

(2) A szellemi tulajdon tárgyai törvényben meghatározott módon részesülnek jogi oltalomban.

(3) Mindenki szabadon rendelkezhet tulajdonával. A tulajdon társadalmi és jogi kötelezettségekkel jár.

(4) A tulajdon különböző formái **egyenlő védelemben részesülnek**.

(5) A tulajdonhoz való jogot korlátozni, illetve annak gyakorlását kötelezettséggel terhelni közérdekből, törvényben meghatározott esetben és módon szabad.

(6) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és kizárólag közérdekből, törvényben meghatározott esetben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett szabad.

(7) Az állam kizárólagos, illetve tartós tulajdonának körét törvény határozza meg.

A foglalkozás szabad megválasztásához való jog**49. §**

(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy foglalkozását szabadon válassza meg.

(2) A foglalkozás szabad megválasztásához való jog kiterjed a munka szabad megválasztására, a munkavállalás és a vállalkozás szabadságára.

A munkához és a pihenéshez való jog

50. §

- (1) Mindenkinek joga van a munkához.
- (2) A munkához való jog biztosítása érdekében az állam
 - a) elősegíti a minél teljesebb foglalkoztatást,
 - b) szabályozza a munkavállalók jogait, a munkavégzés egészségügyi követelményeit és biztonságos feltételeit, valamint a legalacsonyabb munkabér nagyságát,
 - c) szabályozza és működteti az ingyenes munkaközvetítés és a munkanélküli ellátás rendszerét,
 - d) szabályozza és támogatja az átképzés és a **továbbképzés** rendszerét,
 - e) gondoskodik a b) pontban **foglaltak** megtartásának hatósági ellenőrzéséről és a munkaügyi vitákat elbíráló szervek működtetéséről.

51. §

- (1) Minden munkavállalónak joga van az egészséges, biztonságos és az emberi méltóságot nem sértő munkafeltételekhez.
- (2) A munkavállalónak joga van a maga és családja számára tisztes életszínvonalat biztosító méltányos díjazásra.
- (3) A munkavállalónak joga van a pihenésre és a szabadidőre. Az állam ennek érdekében szabályozza a munkaidőt, a rendszeres fizetett szabadságot, valamint a munkaszüneti napokra járó díjazás feltételeit és mértékét.
- (4) Senkit sem szabad jogszerű és valós indok nélkül elbocsátani.

A fiatalok és a szülők munkahelyi védelme

52. §

- (1) Törvény határozza meg a fiatalok foglalkoztatásának feltételeit a nagykorúság elérése előtt. A fiatal munkavállalókat életkoruknak megfelelő munkafeltételek illetik meg, amelyek nem sérthetik biztonságukat, egészségüket, testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket.
- (2) A szülőnek joga van különleges munkafeltételek és fizetett szabadság biztosítására gyermek vállalásának és nevelésének támogatása érdekében, továbbá az e minőségével összefüggő okból történő elbocsátás elleni védelemre.

Sztrájkjog

53. §

A munkavállalóknak gazdasági és szociális érdekeik **védelme** céljából – **törvényben meghatározott feltételekkel** - joguk van a sztrájkhoz.

Az egészséghez, a szociális biztonsághoz és az egészséges környezethez való jog

54. §

A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van az egészséghez és annak védelméhez, a szociális biztonsághoz és az egészséges környezethez.

55. §

Az egészséghez való jog biztosítása érdekében az állam

a) meghatározza az egészségi állapot megőrzését, védelmét és fejlesztését szolgáló népegészségügyi célokat, szervezi és irányítja megvalósításukat,

b) meghatározza a népegészségügyi, járványügyi előírásokat **és az élelmiszerbiztonság követelményeit**, valamint gondoskodik hatósági ellenőrzésükről,

c) kialakítja az egészségügyi ellátások rendszerét, szabályozza az egészségügyi szolgáltatások általános szakmai követelményeit, igénybevételének módját és feltételeit, ellenőrzi azok megtartását,

d) támogatja az egészséges életmód folytatását és a testedzést.

56. §

A szociális biztonsághoz való jog érvényesülése érdekében az állam

a) biztosítja öregség, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság, önhibán kívül bekövetkezett munkanélküliség **vagy** szociális rászorultság esetén az emberhez méltó megélhetést nyújtó, törvényben meghatározott ellátásokat,

b) intézkedéseket tesz a tartósan egészségkárosodott és a testi vagy szellemi **fogyatékkal élő** személyek – életkörülményeikhez igazodó – képzésének, foglalkoztatásának és társadalmi beilleszkedésének elősegítésére,

c) elősegíti az állampolgárok megfelelő lakhatását.

57. §

(1) Az állam az egészségügyi és szociális ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján, valamint az egészségügyi és szociális intézmények rendszerének meghatározásával, illetve egészségügyi és szociális intézmények fenntartásával biztosítja.

(2) Törvény egyes egészségügyi vagy szociális ellátások igénybe vételét társadalombiztosítási járulék fizetéséhez kötheti.

(3) A társadalombiztosítási járulék fizetésére kötelezettek körét, a járulék alapját és mértékét, valamint a járulékfizetés alóli mentességeket törvény határozza meg.

(4) Az állam elismeri a magánbiztosítás szabadságát, és támogatja az öngondoskodás különböző formáit.

58. §

(1) Az egészséges környezethez való jog biztosítása érdekében az állam

a) valósághű tájékoztatást ad a környezet állapotáról és **annak** következményeiről,

b) intézkedéseket tesz a természetes és az épített környezet megóvására, az ökológiai egyensúly fenntartására, a növény- és állatvédelemre, az élőhelyek védelmére, a természeti erőforrások megóvására, a környezeti károk megelőzésére, illetve mérséklésére és a köztisztaság biztosítására.

(2) A környezeti károkozásért **a károkozó** - törvényben meghatározottak szerint - kártérítést fizet.

Az oktatás, a tudomány, a művészet és a kultúra szabadsága**59. §**

(1) Az állam biztosítja a tanulás és a tanítás szabadságát.

(2) Az alapfokú oktatás kötelező. A gyermek tankötelezettségének korhatárát törvény állapítja meg.

(3) A tankötelezettség ideje alatt az oktatás az állami oktatási intézményben tandíjmentes, a jövedelmi és vagyoni helyzete miatt rászoruló gyermek számára pedig ingyenes.

(4) A közép- és felsőfokú oktatás mindenki számára képességeinek megfelelően hozzáférhető.

(5) A szülő megválaszthatja, hogy gyermeke milyen nevelésben és oktatásban részesüljön. Az oktatási intézmények között szabadon lehet választani.

60. §

(1) Az állam **meghatározza** az alap-, közép- és felsőfokú oktatási intézmények rendszerét, **oktatási intézményeket tart fenn**, és törvényben meghatározott módon támogatja a más által fenntartott oktatási intézményeket.

(2) Oktatási intézmény – törvényben meghatározott feltételek szerint – szabadon **alapítható**.

(3) Az állam szakmai ellenőrzést gyakorol az oktatási intézmények felett.

(4) A felsőfokú oktatási intézmények – törvényben meghatározott feltételek szerint – autonómiával rendelkeznek.

61. §

(1) A tudományos kutatás, a művészeti alkotás és a kulturális tevékenység szabad. Az állam védi és támogatja az egyetemes és a nemzeti kultúra értékeit, védi a magyar nyelvet.

(2) Tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

A gyermekek jogai

62. §

(1) A gyermeket fokozott védelem és gondoskodás illeti meg a család, a társadalom és az állam részéről. A hatóságok és a magánintézmények gyermekkel kapcsolatos tevékenységében a gyermek érdeke az elsődleges szempont.

(2) A házasságon kívül született gyermek jogai azonosak a házasságból született gyermek jogaival.

(3) Az állam biztosítja a gyermek jogát az állampolgársághoz, az anyakönyvezéshez, a névviseléshez és a sorsát érintő döntésekben érettségének megfelelően szándéka kinyilvánításához.

(4) Az állam gondoskodik a testi vagy szellemi fejlődésében akadályozott, továbbá a gondviselő nélkül maradt, az elhanyagolt és a bántalmazott gyermekekről.

(5) A gyermeknek joga van ahhoz, hogy szüleivel kapcsolatot tartson. Ez a jog kizárólag a gyermek érdekében, törvényben meghatározott esetekben, bírói döntéssel korlátozható.

(6) Az állam támogatja a kiemelkedően tehetséges gyermek képességeinek kibontakoztatását.

(7) A szülő köteles gondoskodni a gyermek tartásáról, neveléséről, tankötelezettsége alatt iskoláztatásáról, és a gyermek harmonikus testi, szellemi és erkölcsi fejlődésének biztosításáról.

III. FEJEZET

AZ ALAPVETŐ JOGOKRA VONATKOZÓ KÖZÖS SZABÁLYOK

Az alapvető jogok és az alapvető kötelezettségek szabályozása

63. §

(1) A Magyar Köztársaság elismeri és védi az ember veleszületett, elidegeníthetetlen és sérthetetlen alapvető jogait. Az állam elsőrendű kötelezettsége az alapvető jogok érvényesülésének biztosítása és védelme.

(2) Az alapvető jogok és az alapvető kötelezettségek tartalmát és érvényesülésük lényeges **biztosítékait** törvény szabályozza. Alapvető jog korlátozására csak törvényben kerülhet sor.

(3) Alapvető jog csak másik alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos **érték, illetve** intézmény védelme érdekében, elkerülhetetlen esetben, a feltétlenül szükséges – a nemzetközi szerződésekben megengedettnél nem nagyobb – mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan és az ennek elérésére alkalmas módon, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az alapvető jogok gyakorlása és védelme

64. §

(1) Az alapvető jogok és azok védelme – természetüknek megfelelően – a jogi személyt és a jogi személyiség nélküli szervezetet is megilletik.

(2) Törvényben meghatározott alapvető kötelezettség teljesítése a jogi személyt is terheli.

(3) **Alapvető jogait jogszerű eszközökkel mindenki maga is megvédheti, illetve e jogok megsértése esetén bírósághoz fordulhat.**

(4) Ha az állam, vagy az, aki az állam nevében eljár, működése során bárkinek alapvető jogainak megsértésével jogellenesen kárt okoz, az állam köteles azt megtéríteni. A károsult e jogát bíróság előtt érvényesítheti.

Hivatus gyakorlásával vagy tisztség betöltésével járó korlátozások

65. §

(1) A köztársasági elnök, az alkotmánybíró, a bíró, az ügyész, az Állami Számvevőszék elnöke és alelnöke, a Magyar Nemzeti Bank elnöke és alelnöke, az országgyűlési biztos, továbbá a honvédség és a rendvédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú tagja

a) nem lehet **pártnak tagja**,

b) párt nevében vagy érdekében nem végezhet nyilvános közszerepléssel járó tevékenységet.

(2) A köztisztviselő párt nevében vagy érdekében nem végezhet nyilvános közszerepléssel járó tevékenységet.

66. §

A bíró, az ügyész, a honvédség és a rendvédelmi szerv hivatásos és szerződéses állományú tagja, valamint a közszolgáltatást végző szerv dolgozója sztrájkjogának gyakorlását törvény korlátozhatja.

HARMADIK RÉSZ

A JOGRENDSZER

IV. FEJEZET

A JOGSZABÁLYOK

Alapvető szabályok

67. §

A Magyar Köztársaság Alkotmánya mindenkire kötelező, a jogszabályok és a jogalkalmazói döntések érvényességének alapja.

68. §

(1) Általánosan kötelező magatartási szabályt csak az Alkotmányban meghatározott jogalkotó szervek által alkotott és törvényben meghatározott módon kihirdetett jogszabály állapíthat meg.

(2) A törvények és rendeletek a hatályuk szerint mindenkire kötelezőek.

69. §

A jogalkotó szervek a következő jogszabályokat alkotják:

- a) az Országgyűlés az Alkotmányt és törvényt,
- b) a Kormány és a miniszterelnök rendeletet,
- c) a Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletet,
- d) a miniszter rendeletet,
- e) a helyi önkormányzat rendeletet.

70. §

(1) Jogszabály az Alkotmánnyal, rendelet [69. § b)-e) pontja] törvénnyel, miniszteri rendelet kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével, önkormányzati rendelet kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével és miniszteri rendelettel nem lehet ellentétes.

(2) A jogalkotási felhatalmazás jogosultja a szabályozásra további felhatalmazást nem adhat.

Törvény**71. §**

(1) Az Alkotmány határozza meg azokat a tárgyköröket, amelyeket törvényben kell szabályozni. Az Országgyűlés bármely más tárgykörben is törvényt alkothat.

(2) Ha valamely társadalmi viszonyt vagy jogintézményt törvény szabályoz, akkor annak alapvető tartalmát, biztosítékait és korlátait a törvény határozza meg. Részletes végrehajtási szabályok – a törvényben foglalt felhatalmazás alapján és keretei között – rendeletben is megállapíthatók.

Kormányrendelet és miniszterelnöki rendelet**72. §**

(1) A Kormány rendeletet ad ki

a) feladatkörében külön felhatalmazás nélkül, ha törvényhozási tárgykörbe nem tartozó és törvényben nem szabályozott tárgykör rendezése szükséges, vagy

b) bármely tárgykörben törvényben kapott felhatalmazás alapján és annak keretei között, a törvény végrehajtása céljából, a részletes szabályok megállapítására.

(2) A miniszterelnök a Kormány rendeletalkotási hatáskörének keretei között halaszthatatlan esetben rendeletet adhat ki. A miniszterelnöki rendelet hatályát veszti, ha azt a Kormány a soron következő ülésén nem hagyja jóvá.

A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete**73. §**

A Magyar Nemzeti Bank elnöke az Alkotmányban meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki törvényben kapott felhatalmazás alapján és annak keretei között, a törvény végrehajtása céljából, a részletes szabályok megállapítására.

Miniszteri rendelet

74. §

A miniszter feladatkörében rendeletet ad ki, ha arra törvényben vagy kormányrendeletben felhatalmazást kapott, a felhatalmazó jogszabály végrehajtásához szükséges részletes szabályok megállapítására.

Önkormányzati rendelet

75. §

A helyi önkormányzat rendeletet ad ki

- a) feladatkörében külön felhatalmazás nélkül, ha törvényhozási tárgykörbe nem tartozó és az ország egész területére kiterjedő hatályú jogszabályban nem szabályozott tárgykör rendezése szükséges, vagy
- b) törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján és keretei között, annak végrehajtása céljából, a helyi sajátosságoknak megfelelő részletes szabályok megállapítására.

A magyar jog és az Európai Unió jogának viszonya

76. §

Ha törvény vagy rendelet az Európai Unió *alapját képező szerződésekkkel* vagy *az e szerződésekkkel létrehozott intézmények által elfogadott kötelező erejű jogi aktussal ellentétes, e szerződések, illetve jogi aktusok rendelkezéseit kell alkalmazni.*

A jogszabály személyi és területi hatálya

77. §

(1) A jogszabály személyi hatálya kiterjed a magyar állam területén minden természetes és jogi személyre, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetre, valamint **a magyar állampolgárokra akkor is, ha nem tartózkodnak a magyar állam területén.**

(2) **Az önkormányzati rendelet hatálya az önkormányzat illetékességi területére, a többi jogszabály hatálya az állam egész területére kiterjed.**

(3) A jogalkotó az (1) és (2) bekezdésben foglaltaktól eltérően, annál szűkebben is meghatározhatja a jogszabály **személyi és területi hatályát.**

A jogszabály hatályba lépése

78. §

(1) A jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem vonhat meg jogot vagy kedvezményt, nem állapíthat meg új vagy a korábbinál hátrányosabb kötelezettséget, és nem nyilváníthat magatartást jogellenessé.

(2) A jogszabályt olyan időpontban kell hatályba léptetni, hogy alkalmazásához a kihirdetésétől számítva elegendő felkészülési idő álljon rendelkezésre.

A jogszabály kihirdetése

79. §

(1) A jogszabályt – az önkormányzati rendelet kivételével – a Magyar Köztársaság hivatalos lapjában kell kihirdetni.

(2) Az önkormányzati rendeletet a helyi önkormányzat hivatalos lapjában vagy a helyben szokásos módon kell kihirdetni.

(3) A jogszabályokat elektronikus formában is közzé kell tenni.

A jogalkotás szabályozása

80. §

A jogalkotásra, a hivatalos lapokra és a hivatalos jogszabálygyűjteményekre vonatkozó részletes szabályokat törvény állapítja meg.

V. FEJEZET

A TÖRVÉNYALKOTÁSI ELJÁRÁS

Törvény kezdeményezése

81. §

(1) Törvényt – az Alkotmány megváltoztatására irányuló javaslat kivételével – megszövegezett és indokolással ellátott törvényjavaslat formájában, a Kormány vagy bármely országgyűlési képviselő kezdeményezhet.

(2) Népi kezdeményezésként – törvényjavaslat formájában – ötvenezer, az országgyűlési képviselők választásán választójoggal rendelkező magyar állampolgár (a továbbiakban: választópolgár) kezdeményezhet törvényt.

A törvényjavaslat elfogadása

82. §

A határozatképes Országgyűlés törvényjavaslatot – amennyiben az Alkotmány másként nem rendelkezik – az ülésen jelenlevő országgyűlési képviselők több mint felének szavazatával fogadhat el.

A törvény kihirdetése

83. §

(1) Az Országgyűlés által elfogadott törvényt az Országgyűlés elnöke öt napon belül aláírja, majd haladéktalanul megküldi a köztársasági elnöknek.

(2) A köztársasági elnök a törvényt annak kézhezvételétől számított tizenöt napon – az Országgyűlés elnökének sürgősségi kérelmére öt napon – belül aláírja, elrendeli a törvény kihirdetését, és erről az Országgyűlést haladéktalanul értesíti.

84. §

(1) Ha a köztársasági elnök a törvényalkotási eljárást, illetve a törvényt vagy annak valamelyik rendelkezését alkotmányellenesnek tartja, a 83. § (2) bekezdésében meghatározott határidőn belül az Alkotmánybíróságnál indítványozhatja a törvény vagy annak rendelkezése alkotmányosságának előzetes vizsgálatát.

(2) Az Alkotmánybíróság az ügyben soron kívül határoz.

(3) Ha az Alkotmánybíróság megállapítja az alkotmányellenességet, a köztársasági elnök visszaküldi a törvényt az Országgyűlésnek, amely gondoskodik az alkotmányellenesség megszüntetéséről. Az Országgyűlés elnöke által ezt követően megküldött törvényt a köztársasági elnök köteles aláírni és öt napon belül **elrendelni** a kihirdetését.

(4) Ha az Alkotmánybíróság nem állapította meg a törvény alkotmányellenességét, a köztársasági elnök az Alkotmánybíróság határozatának kézhezvételétől számított öt napon belül a törvényt aláírja, és **elrendeli** a kihirdetését.

85. §

(1) Ha a köztársasági elnök a törvénnyel vagy valamelyik rendelkezésével nem ért egyet, e véleményét megindokolva a törvényt a 83. § (2) bekezdésében meghatározott határidőn belül megfontolásra visszaküldi az Országgyűlésnek.

(2) Az Országgyűlés a törvényt soron kívül megtárgyalja, és elfogadásáról ismét határoz. Az Országgyűlés elnöke által ezt követően megküldött törvényt a köztársasági elnök köteles aláírni és öt napon belül **elrendelni** a kihirdetését.

(3) Ha az ismételten elfogadott törvény szövege megváltozott, e változással összefüggésben a köztársasági elnök a 84. § (1) **bekezdésében** foglaltak szerint az Alkotmánybírósághoz fordulhat.

VI. FEJEZET**A NEMZETKÖZI JOG ÉS A MAGYAR JOGRENDSZER
VISZONYA****A nemzetközi jog általánosan elismert szabályai****86. §**

(1) A Magyar Köztársaság elfogadja és jogrendszere részének ismeri el a nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabályait, a nemzetközi szokásjog szabályait, valamint az államok közössége által elismert általános jogelveket.

(2) Ha törvény vagy rendelet a nemzetközi jog általánosan elismert szabályával ellentétes rendelkezést tartalmaz, a nemzetközi jog általánosan elismert szabályát kell alkalmazni.

A nemzetközi szerződések**87. §**

(1) A nemzetközi szerződéseket a Kormány készíti elő.

(2) A Magyar Köztársaság nevében nemzetközi szerződést a (3)-(5) bekezdésben meghatározottak szerint a köztársasági elnök és a Kormány köthet.

(3) A köztársasági elnök köti meg azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek

a) tartalmukból vagy a szerződő felek akaratából következően megerősítést igényelnek,

b) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést érintenek, vagy

c) a jogalanyok számára közvetlenül jogokat és kötelezettségeket állapítanak meg.

(4) A (3) bekezdés b)-c) pontjaiban meghatározott nemzetközi szerződések megkötéséhez az Országgyűlés előzetes hozzájárulása szükséges.

(5) A (3) bekezdésben **fel nem sorolt** nemzetközi szerződéseket a Kormány köti meg.

88. §

(1) Ha a nemzetközi szerződés megkötéséhez az Országgyűlés hozzájárulása szükséges, azt törvényben, egyéb esetekben kormányrendeletben vagy miniszterelnöki rendeletben – annak nemzetközi jogi hatálybalépését megelőzően – ki kell hirdetni.

(2) Törvény és rendelet nemzetközi szerződést kihirdető törvénnyel, rendelet nemzetközi szerződést kihirdető kormányrendelettel vagy miniszterelnöki rendelettel nem lehet ellentétes.

89. §

A nemzetközi szerződések **megkötésével összefüggő** eljárás részletes szabályait törvény állapítja meg.

A nemzetközi szerződés alkotmányosságának vizsgálata

90. §

(1) Nemzetközi szerződés alkotmányosságának előzetes vizsgálatát kezdeményezheti

a) az Országgyűlés, annak állandó bizottsága és az országgyűlési képviselők egyötöde a 87. § (3) bekezdésének b)-c) pontjaiban meghatározott nemzetközi szerződések esetében, az Országgyűlés hozzájárulásának megadása előtt,

b) a köztársasági elnök a 87. § (3) bekezdésében meghatározott nemzetközi szerződések esetében, azok megkötése előtt,

c) a Kormány a 87. § (3) bekezdésének b)-c) pontjában meghatározott nemzetközi szerződések esetében, az Országgyűlés hozzájárulásának megadása előtt, egyébként a nemzetközi szerződés megkötése előtt.

(2) Ha az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a nemzetközi szerződés alkotmányellenes, az mindaddig nem köthető meg, amíg az alkotmányellenesség fennáll.

91. §

(1) Nemzetközi szerződést kihirdető jogszabály alkotmányosságának utólagos vizsgálatát bárki kezdeményezheti.

(2) A kihirdető jogszabály megsemmisítése a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeit nem érinti.

NEGYEDIK RÉSZ

AZ ÁLLAM

VII. FEJEZET

AZ ORSZÁGGYŰLÉS

Az Országgyűlés feladatai

92. §

(1) Az Országgyűlés népképviselői szerv, amely az Alkotmány és a törvények alapján gyakorolja az alkotmányozó és a törvényhozó hatalmat, meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit, ellenőrzi a végrehajtó hatalom működését, továbbá a népszuverenitásból eredő más jogokat **gyakorol**.

(2) E jogkörében az Országgyűlés különösen a következő hatásköröket gyakorolja:

- a) megalkotja az Alkotmányt,
- b) törvényeket hoz,
- c) elfogadja a központi költségvetést és a végrehajtásáról szóló zárszámadást,
- d) meghatározza az ország hosszú távú társadalmi-gazdasági fejlesztésének irányait,**
- e) megválasztja az Alkotmányban és a törvényekben meghatározott tisztségviselőket,
- f) dönt a Kormány megbízatását érintő bizalmi kérdésben,
- g) országos népszavazást rendel el *az Alkotmányban meghatározott esetek* kivételével,
- h) az Alkotmányban meghatározott esetekben dönt a köztársasági elnök hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés megkötéséhez való hozzájárulásról,
- i) közkegyelmet gyakorol,
- j) dönt – az Alkotmányban meghatározott esetek kivételével – a honvédség külföldi vagy országon belüli alkalmazásáról, külföldi fegyveres erők magyarországi vagy az ország területéről kiinduló alkalmazásáról, a honvédség békefenntartó műveletekben való részvételéről, külföldi hadművelési területen végzett humanitárius tevékenységéről, továbbá a honvédség külföldi, illetve a külföldi fegyveres erők magyarországi állomásozásáról,
- k) dönt a védelmi állapot kihirdetéséről és megszüntetéséről, valamint a békekötésről szóló nemzetközi szerződés megkötéséhez való hozzájárulásról.

(3) Az Országgyűlés hatáskörébe tartozó tisztségviselők megválasztásának joga – ha az Alkotmány vagy törvény így rendelkezik – magában foglalja a tisztségviselők megbízatása megszüntetésének jogát is.

Az országgyűlési képviselők választása

93. §

- (1) Az Országgyűlés választott országgyűlési képviselőkől álló testület.
- (2) Országgyűlési képviselői mandátumot egyéni választókerületben, valamint listán lehet elnyerni.
- (3) Listát párt állíthat. Listán az a párt szerezhethet mandátumot, amely az érvényes szavazatoknak a törvényben meghatározott részét megszerezte.

Az Országgyűlés megalakulása és működése

94. §

- (1) Az Országgyűlés alakuló ülését – a választás hivatalos eredményének megállapítását követő egy hónapon belüli időpontra – a köztársasági elnök hívja össze. Az országgyűlési képviselők mandátumuk igazolását követően az Országgyűlés előtt esküt tesznek. Az Országgyűlés a képviselők eskütételével alakul meg.
- (2) Az Országgyűlés évenként két rendes ülészakot tart: minden év február 1-jétől június 15-éig és szeptember 1-jétől december 15-éig. A rendes ülészakon minden héten legalább két ülésnapot kell tartani, amelyek közül az egyik napon a kérdések és interpellációk elmondására és megválaszolására megfelelő időt kell biztosítani.
- (3) A köztársasági elnöknek, a Kormánynak vagy az országgyűlési képviselők egyötödének írásbeli kérelmére az Országgyűlést rendkívüli ülészakra vagy rendkívüli ülésre össze kell hívni. A kérelemben meg kell jelölni az összehívás indokát, a napirendet és a javasolt időpontot.
- (4) Az Országgyűlés ülészakának és az egyes üléseknek az összehívásáról az Országgyűlés elnöke gondoskodik.
- (5) A köztársasági elnök az Országgyűlés ülését egy ülészak alatt egyszer, legfeljebb harminc napra elnapolhatja. Az elnapolás tartama alatt az Országgyűlés elnöke az országgyűlési képviselők egyötödének írásbeli kérelmére – a kérelem kézhezvételétől számított nyolc napon belüli időpontra – köteles az Országgyűlést összehívni.

95. §

(1) Az Országgyűlés ülései nyilvánosak.

(2) Az Országgyűlés a Kormánynak, továbbá bármely országgyűlési képviselőnek a kérelmére, államtitok vagy nyilvánosságra nem hozható személyes adat védelme érdekében az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával zárt ülés tartását rendelheti el.

96. §

(1) Az Országgyűlés akkor határozatképes, ha ülésén az országgyűlési képviselők több mint fele jelen van.

(2) Az Országgyűlés a határozatait az ülésen jelenlevő országgyűlési képviselők több mint felének szavazatával hozza meg. Az Alkotmány vagy a Hárszabály ettől eltérően rendelkezhet.

Az Országgyűlés szervezete**97. §**

(1) Az Országgyűlés a tagjai sorából elnököt, alelnököket és jegyzőket választ.

(2) Az azonos párthoz tartozó országgyűlési képviselők tevékenységük összehangolására **a Hárszabályban meghatározott feltételek szerint** országgyűlési képviselőcsoportot alakíthatnak.

98. §

(1) Az Országgyűlés a tagjai sorából állandó bizottságokat hoz létre, továbbá ideiglenes bizottságként eseti és vizsgálóbizottságot alakíthat.

(2) Az Országgyűlés bizottságainak összetétele tükrözi az országgyűlési képviselőcsoportok létszáma közötti arányt; az Országgyűlés e szabályoktól az ellenzéki képviselőcsoportok javára eltérhet. Az Országgyűlés bizottságaiban minden országgyűlési képviselőcsoport egy-egy tagjának helyet kell biztosítani.

(3) Az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés megvizsgálására vizsgálóbizottságot kell létrehozni, ha azt az országgyűlési képviselők egyötöde kezdeményezi. A vizsgálóbizottságban a kormányparti és az ellenzéki képviselők száma azonos. *A bizottsági tagok személyét a képviselőcsoport vezetője jelenti be az Országgyűlés elnökének. A vizsgálóbizottság megalakulását, ha annak feltételei fennállnak, az Országgyűlés elnöke bejelenti. A vizsgálóbizottság jelentését az Országgyűlés megtárgyalja.*

(4) Az országgyűlési bizottság által *a feladatának teljesítése érdekében* kért adatot – törvényben meghatározott keretek között – mindenki köteles a rendelkezésére bocsátani, továbbá a bizottság felhívására köteles előtte megjelenni és – *a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályoknak megfelelően* – vallomást tenni. E kötelezettségek teljesítésére, illetve elmulasztásuk jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezéseket a Hárszabály állapítja meg.

99. §

Az Országgyűlés szervezetének és működésének részletes szabályait, továbbá tárgyalási rendjét a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával törvényben elfogadott Hárszabály állapítja meg. A Hárszabállyal kapcsolatban a köztársasági elnök nem gyakorolhatja a 85. § (1) bekezdésében meghatározott jogkörét.

Az Országgyűlés megbízatása

100. §

- (1) Az Országgyűlés megbízatása az alakuló ülésétől a következő Országgyűlés alakuló üléséig tart.
- (2) Az országgyűlési képviselők általános választását – az előző általános választást követő negyedik naptári év április 1-je és május 31-e közötti időpontra – a köztársasági elnök a választás napját megelőző negyvenötödik és hatvanadik nap között tűzi ki.
- (3) Az Országgyűlés a választás napjának kitűzését követően – az Alkotmányban meghatározott esetek kivételével – nem ülésezik.

101. §

- (1) Az Országgyűlés kimondhatja feloszlását.
- (2) A köztársasági elnök a miniszterelnök előterjesztésére feloszthatja az Országgyűlést, ha **a Kormány vagy a miniszterelnök által kezdeményezett bizalmi szavazáson az Országgyűlés bizalmatlanságát fejezi ki.**
- (3) Az Országgyűlés feloszlata előtt a köztársasági elnök köteles az Országgyűlés elnökének és a képviselőcsoportok vezetőinek véleményét kérni.
- (4) **A köztársasági elnök a 131. § (5) bekezdése alapján haladéktalanul feloszlatja az Országgyűlést, ha a miniszterelnök személyére tett újabb javaslatát az Országgyűlés nem fogadja el.**
- (5) A köztársasági elnök az Országgyűlés feloszlása esetén haladéktalanul vagy annak feloszlásával egyidejűleg – negyvenöt napon túli, de hatvan

napon belüli időpontra – kitűzi az országgyűlési képviselők általános választását.

Az országgyűlési képviselő jogállása

102. §

(1) Az országgyűlési képviselők az egész népet képviselik, e minőségükben lelkiismeretük szerint járnak el, utasítást senkitől nem fogadhatnak el.

(2) Az országgyűlési képviselő a Kormány tagjához interpellációt és kérdést, *a legfőbb ügyészhez*, az országgyűlési biztoshoz, az Állami Számvevőszék elnökéhez és a Magyar Nemzeti Bank elnökéhez kérdést intézhet a feladatkörükbe tartozó minden ügyben.

(3) Az országgyűlési képviselőcsoporthoz nem tartozó képviselő számára biztosítani kell az Országgyűlés ülésén a hozzászólás jogát, és azt, hogy az általa megjelölt legfeljebb egy állandó bizottságnak tagja legyen.

103. §

(1) Az országgyűlési képviselő nem lehet

- a) köztársasági elnök,
- b) alkotmánybíró,
- c) országgyűlési biztos,
- d) az Állami Számvevőszék elnöke, alelnöke és számvevője,
- e) a Magyar Nemzeti Bank elnöke és alelnöke,
- f) bíró,
- g) ügyész,
- h) köztisztviselő,
- i) a katonai és a rendvédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú tagja.

(2) Az országgyűlési képviselőt tiszteletdíj, költségtérítés, továbbá kedvezmények illetik meg. **Ezek részletes szabályait, valamint az országgyűlési képviselők jogállását és összeférhetetlenségüknek az (1) bekezdésben fel nem sorolt egyéb eseteit a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény szabályozza.**

104. §

(1) Az országgyűlési képviselőt mentelmi jog illeti meg.

(2) Az országgyűlési képviselő és a volt országgyűlési képviselő nem vonható felelősségre szavazata, valamint az általa képviselőként közölt tény vagy vélemény miatt. **Ez a mentesség nem vonatkozik az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló törvényben meghatározott egyes bűncselekményekre és az országgyűlési képviselő polgári jogi felelősségére.**

(3) Az országgyűlési képviselőt **csak tettenérés esetén lehet őrizetbe venni, és ellene csak a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott előzetes határozat alapján lehet büntetőeljárást, valamint szabálysértési eljárást indítani vagy folytatni, továbbá büntető eljárásjogi kényszerintézkedést alkalmazni.**

(4) Az országgyűlési képviselő mentelmi jogának részletes szabályait a képviselők jogállásáról szóló törvény állapítja meg.

105. §

(1) Az országgyűlési képviselő megbízatása megszűnik:

- a) az Országgyűlés megbízatásának megszűnésével,
- b) választójoga elvesztésével,
- c) lemondásával,
- d) ha azt az Országgyűlés összeférhetlenség miatt kimondja,
- e) ha kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatkörének ellátására.**

(2) Az országgyűlési képviselő választójogának elvesztéséről a választói névjegyzéket vezető hatóság értesíti az Országgyűlés elnökét.

(3) Az országgyűlési képviselő az Országgyűléshez intézett írásbeli nyilatkozatával lemondhat megbízatásáról.

(4) **Az Országgyűlés a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott határozattal állapítja meg, hogy az országgyűlési képviselő megbízatása feladatkörének ellátására való képtelensége vagy összeférhetlenség miatt megszűnt.**

VIII. FEJEZET

AZ ORSZÁGOS NÉPSZAVAZÁS

106. §

(1) Országos népszavazás tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó ügy lehet.

(2) Országos népszavazás az Alkotmány módosítására is irányulhat.

107. §

Nem lehet országos népszavazást tartani:

- a) a központi költségvetésről, a társadalombiztosítás költségvetéséről és azok végrehajtásáról, a központi adókról és illetékekről, a vámokról szóló törvényekről, valamint a helyi adók törvényben megállapított feltételeiről,
- b) hatályos nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségekről, illetve az e kötelezettségeket **végrehajtó törvényi rendelkezésekről**,
- c) az Alkotmány népszavazásról, népi kezdeményezésről szóló rendelkezéseiről,
- d) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi kérdésben való döntésről,
- e) az Országgyűlés feloszlásáról,
- f) a védelmi állapot kihirdetéséről, megszüntetéséről, valamint a békekötésről szóló nemzetközi szerződés megkötéséhez való hozzájárulásról,
- g) a honvédség külföldi vagy országon belüli alkalmazásáról,
- h) a közkegyelem gyakorlásáról.

108. §

(1) Az országos népszavazás ügydöntő vagy véleménynyilvánító.

(2) Az ügydöntő országos népszavazás során hozott döntés az Országgyűlésre kötelező, a véleménynyilvánító népszavazás döntése az Országgyűlésre nem kötelező.

(3) Az Országgyűlés köteles az ügydöntő népszavazás eredményének megfelelő döntés meghozatalára a népszavazás eredményének megállapításától számított hat hónapon belül.

(4) Az Országgyűlés a (3) bekezdésben meghatározott döntését két évig nem változtathatja meg.

109. §

(1) Ügydöntő országos népszavazást rendel el a köztársasági elnök legalább kétszáz-ezer választópolgár kezdeményezésére.

(2) Az Országgyűlés ügydöntő vagy véleménynyilvánító országos népszavazást rendelhet el a köztársasági elnök, a Kormány, az országgyűlési képviselők egyötöde vagy százezer választópolgár kezdeményezésére.

110. §

(1) Az Országgyűlés ügydöntő országos népszavazást rendelhet el a köztársasági elnök, a Kormány, az országgyűlési képviselők egyötöde kezdeményezésére az Országgyűlés által már elfogadott törvény megerősítéséről. E kezdeményezés legkésőbb a népszavazásra bocsátandó törvény zárószavazását követő napon terjeszthető elő.

(2) Ha a köztársasági elnök ügydöntő népszavazást kezdeményezett az Országgyűlés által elfogadott törvény megerősítéséről, nem élhet a 84-85. §-ban foglalt jogaival.

(3) Ha a köztársasági elnök élt a 84. §-ban vagy a 85. §-ban foglalt jogával, az Országgyűlés az újabb zárószavazást követően határoz a népszavazás elrendeléséről.

(4) A népszavazásra bocsátott törvényt a köztársasági elnök akkor írja alá, ha azt a népszavazás megerősítette.

111. §

(1) Országos népszavazás elrendelésére irányuló választópolgári kezdeményezés esetén négy hónapig lehet aláírást gyűjteni.

(2) *Az országos népszavazás időpontját a köztársasági elnök tűzi ki.*

112. §

Az ügydöntő országos népszavazás eredményes, ha az érvényesen szavazó választópolgárok több mint fele, de legalább az összes választópolgár több mint egynegyede a megfogalmazott kérdésre azonos választ adott.

113. §

Az országos népszavazásról szóló törvény elfogadásához a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

IX. FEJEZET

A KÖZTÁRSASÁGI ELNÖK

A köztársasági elnök jogállása

114. §

A Magyar Köztársaság államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és örökdik az államszervezet alkotmányos működése felett.

115. §

A köztársasági elnöki tisztség összeférhetetlen minden más állami, társadalmi szervezeti, politikai és gazdasági tisztséggel vagy megbízással. A köztársasági elnök más kereső foglalkozást nem folytathat, és egyéb tevékenységéért – a szerzői jogi védelemben részesülő tevékenységet kivéve – díjazást nem fogadhat el.

116. §

A köztársasági elnököt megbízatása alatt és annak megszűnése után – törvényben foglaltak szerint – tiszteletdíj, költségtérítés és kedvezmények illetik meg.

A köztársasági elnök feladatai

117. §

(1) A köztársasági elnök

- a) képviseli a Magyar Köztársaságot,
- b) kinevezi, megbízza és fogadja a diplomáciai képviseletek vezetőit,
- c) adományozza a törvényben meghatározott kitüntetések, díjakat, címeket és érdemrendeket, valamint engedélyezi külföldi állami kitüntetések viselését,
- d) részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés ülésén,
- e) kinevezi és előlépteti a tábormásokat,
- f) jóváhagyja az ország védelmi tervét,
- g) dönt a magyar állampolgárság megszerzésével és megszűnésével kapcsolatos ügyekben,
- h) gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát,
- i) kinevezi az egyetemi és főiskolai tanárokat,
- j) dönt a városi cím adományozásáról,
- k) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az Alkotmány vagy törvény a hatáskörébe utal.

(2) A köztársasági elnök **hivatali tevékenységével összefüggő** valamennyi döntéséhez és intézkedéséhez – a (3) bekezdésben foglaltak kivételével – a miniszterelnök vagy a hatáskörrel rendelkező miniszter ellenjegyzése szükséges.

(3) Nem szükséges ellenjegyzés

- a) a Magyar Köztársaság képviseletéhez,
- b) az Országgyűlés és a Védelmi Tanács ülésén való részvételhez és felszólaláshoz,**
- c) az Alkotmány által a köztársasági elnök hatáskörébe utalt személyi javaslatok megtételéhez,
- d) az országgyűlési képviselők, az európai parlamenti képviselők, továbbá a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek általános választásának kitzzéséhez,
- e) az országos népszavazás kezdeményezéséhez, elrendeléséhez és időpontjának kitzzéséhez,**
- f) az Országgyűlés ülésének összehívásához vagy annak kezdeményezéséhez, az Országgyűlés ülésének elnapolásához,
- g) az Országgyűlésnek a 101. § (4) bekezdésében meghatározott felosztásához,
- h) törvény vagy nemzetközi szerződés alkotmányossága vizsgálatának kezdeményezéséhez,
- i) törvénynek az Országgyűléshez megfontolásra való visszaküldéséhez,

j) törvény aláírásához,

k) az előterjesztésnek a 118. § (2) bekezdésében meghatározott elutasításához,

l) a miniszterelnökkel szemben fennálló összeférhetetlenségről való döntéshez,

m) a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese, a legfőbb ügyész helyettesei és a hivatásos bíró kinevezéséhez,

n) a bíró mentelmi jogával kapcsolatban a 155. § (4) bekezdésében meghatározott döntéshez,

o) a köztársasági elnök hivatala vezetőjének és helyettesének kinevezéséhez,

p) a köztársasági elnök lemondásához.

118. §

(1) A köztársasági elnök a hozzá érkezett előterjesztésről – ha az Alkotmány vagy törvény más határidőt nem állapít meg – harminc napon belül dönt.

(2) A köztársasági elnök az előterjesztést elutasítja, ha a teljesítéséhez szükséges jogszabályi feltétel hiányzik, vagy alapos okkal arra következtet, hogy annak teljesítése az államszervezet alkotmányos működését súlyosan zavarná.

(3) A köztársasági elnök a 117. § (1) bekezdésének g)-h) pontjaiban meghatározott hatáskörében eljárva az előterjesztéstől eltérő döntést is hozhat.

(4) A köztársasági elnök kinevezési és megbízási jogköre – törvényben meghatározottak szerint – magában foglalja a felmentési és az elmozdítási jogot, a kitüntetés adományozási és engedélyezési jog pedig a visszavonási jogot.

A köztársasági elnök megválasztása

119. §

(1) Az Országgyűlés a köztársasági elnököt öt évre választja.

(2) Köztársasági elnökké az a büntetlen előéletű magyar állampolgár választható meg, aki az országgyűlési képviselők választásán választójoggal rendelkezik és a választás napjáig a harmincötödik életévét betöltötte.

(3) Köztársasági elnökké ugyanaz a személy legfeljebb két alkalommal választható meg.

(4) A köztársasági elnököt a korábbi köztársasági elnök megbízatásának lejárta előtt legalább harminc, legfeljebb hatvan nappal, ha pedig a megbízatás annak lejárta előtt szűnt meg, a megszűnéstől számított harminc napon belül kell megválasztani.

(5) A köztársasági elnök választását az Országgyűlés elnöke tűzi ki.

120. §

- (1) A köztársasági elnök választását jelölés előzi meg.
- (2) A jelöléshez ötven országgyűlési képviselő írásbeli ajánlása szükséges. Minden országgyűlési képviselő egy jelöltet ajánlhat. Annak, aki több jelöltet ajánlott, mindegyik ajánlása érvénytelen.
- (3) A jelöltnek nyilatkoznia kell arról, hogy a jelölést elfogadja-e.
- (4) A jelölést az Országgyűlés elnökénél a szavazás elrendelése előtt kell benyújtani. Az Országgyűlés elnöke a jelölést visszautasítja, ha a jelölt nem felel meg a megválasztás feltételeinek. E döntéssel szemben a jelölt az Alkotmánybírósághoz fordulhat, amely nyolc napon belül dönt. Az Alkotmánybíróság döntéséig a köztársasági elnök megválasztása nem kezdhető meg.

121. §

- (1) Az Országgyűlés a köztársasági elnököt titkos szavazással választja meg. Az első szavazással megválasztott köztársasági elnök az, aki az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát megkapta.
- (2) Ha az első szavazáskor az (1) bekezdés szerinti többséget egyik jelölt sem érte el, **a 120. § szerinti új jelölés alapján** újból szavazást kell tartani. A második szavazáskor a köztársasági elnök megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
- (3) Ha a második szavazás is eredménytelen volt, harmadik szavazást kell tartani. **Ez alkalommal csak arra a két jelöltre lehet szavazni, akik a második szavazáskor a legtöbb szavazatot kapták. Szavazategyenlőség esetén annyi jelöltre lehet szavazni, ahányan a második szavazáskor az első két helyen a legtöbb azonos számú szavazatot kapták.**
- (4) A harmadik szavazás során a köztársasági elnök megválasztásához az országgyűlési képviselők több mint felének szavazata szükséges.
- (5) A szavazási eljárást legfeljebb három egymást követő nap alatt be kell fejezni.
- (6) Ha a harmadik szavazás is eredménytelen volt, ismételt jelölés alapján új választást kell tartani.
- (7) Az új választást legkorábban az utolsó eredménytelen szavazás időpontjától számított nyolcadik napon lehet megtartani.

122. §

(1) A köztársasági elnök a megválasztását követően az Országgyűlés előtt esküt tesz.

(2) A köztársasági elnök a korábbi köztársasági elnök megbízatásának megszűnésekor lép hivatalba. Ha a köztársasági elnök megválasztására a korábbi köztársasági elnök megbízatásának megszűnését követően kerül sor, az új köztársasági elnök az eskütétellel lép hivatalba.

A köztársasági elnök helyettesítése

123. §

(1) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén, vagy ha a köztársasági elnök megbízatása megszűnt, az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig a köztársasági elnöki jogkört az Országgyűlés elnöke gyakorolja azzal a korlátozással, hogy törvényt az Országgyűlésnek megfontolásra, illetve törvényt vagy nemzetközi szerződést az Alkotmánybíróságnak alkotmányossági vizsgálatra nem küldhet meg, az Országgyűlést nem oszthatja fel, és a kegyelmezés jogával csak a jogerősen elítéltek ügyében élhet.

(2) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén a helyettesítés szükségességéről a köztársasági elnök dönt, kivéve, ha akaratnyilvánításra képtelen. Az utóbbi esetben az akadályoztatás tényét a Kormány vagy ötven országgyűlési képviselő indítványára az Országgyűlés állapítja meg.

(3) A köztársasági elnök helyettesítése idején az Országgyűlés elnöke az országgyűlési képviselői jogait nem gyakorolhatja, és helyette az Országgyűlés elnökének feladatát az Országgyűlés által kijelölt alelnök látja el.

A köztársasági elnök megbízatásának megszűnése

124. §

(1) A köztársasági elnök megbízatása megszűnik:

- a) megbízatási idejének lejártával,
- b) ha kilencven napot meghaladó időn át képtelen feladatkörének ellátására,
- c) összeférhetetlenségének kimondásával,
- d) lemondásával,
- e) választójogának elvesztésével,
- f) büntetlen előéletének megszűnésével,
- g) az elnöki tisztségtől való megfosztásával.

(2) Ha a köztársasági elnök külföldre távozik, az Országgyűlés az országgyűlési képviselők egyötödének kezdeményezésére határozhat hazahívásáról. A határozatban **a hazatérésre megjelölt határidő elteltétől**

kezdődően a külföldön tartózkodó köztársasági elnököt úgy kell tekinteni, hogy feladatkörének ellátására képtelen.

(3) Az országgyűlési képviselők egyötödének indítványára és az Országgyűlés határozata alapján – kilencven nap eltelte után – az Alkotmánybíróság állapítja meg, hogy a köztársasági elnök megbízatása a feladatkörének ellátására való képtelensége miatt megszűnt.

(4) Ha a köztársasági elnök úgy lépett hivatalba, hogy a vele szemben fennálló összeférhetlenségi okot nem szüntette meg, vagy a köztársasági elnökkel szemben a tisztségének gyakorlása során összeférhetlenségi ok merül fel, az országgyűlési képviselők egyötödének indítványára és az Országgyűlésnek a **képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott** határozata alapján az Alkotmánybíróság nyolc napon belül dönt az összeférhetlenségről. Ha az eljárás ideje alatt a köztársasági elnök a vele szemben fennálló összeférhetlenségi okot megszünteti, az összeférhetlenség megállapítását mellőzni **kell**. Ha az Alkotmánybíróság az összeférhetlenséget megállapította, a köztársasági elnök köteles az összeférhetlenség keletkezésétől a megbízatás megszűnéséig tartó időre a részére kifizetett tiszteletdíjat és költségtérítést az államnak visszafizetni.

(5) A köztársasági elnök az Országgyűléshez intézett írásbeli nyilatkozatával lemondhat megbízatásáról. A lemondás érvényességéhez az Országgyűlés elfogadó határozata szükséges. Az Országgyűlés tizenöt napon belül kérheti a köztársasági elnököt, hogy elhatározását fontolja meg. Ha a köztársasági elnök az elhatározását fenntartotta, az Országgyűlés a lemondás **elfogadását** nem tagadhatja meg.

(6) A köztársasági elnök választójogának elvesztéséről a választói névjegyzéket vezető hatóság, büntetlen előéletének megszűnéséről a bünygyi nyilvántartást vezető hatóság értesíti az Országgyűlés elnökét.

A köztársasági elnök felelősségre vonása

125. §

(1) A köztársasági elnök felelősségre vonását az országgyűlési képviselők egyötöde indítványozhatja, **ha a köztársasági elnök tisztsége gyakorlása során az Alkotmányt vagy valamely törvényt megsértette**.

(2) A felelősségre vonási eljárás megindításához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges. A szavazás titkos.

(3) A felelősségre vonási eljárást megindító országgyűlési határozat meghozatalától a felelősségre vonási eljárás befejezéséig a köztársasági elnök a jogkörét nem gyakorolhatja.

(4) A köztársasági elnök alkotmány-, illetve törvényt sértő cselekményét az Alkotmánybíróság bírálja el.

126. §

(1) Ha a köztársasági elnök ellen a 125. § szerinti felelősségre vonási eljárás büntetőjogilag üldözendő olyan cselekmény miatt indult, amelyet a köztársasági elnök a hivatali ideje alatt a hivatali tevékenységével összefüggésben követett el, az Alkotmánybíróság eljárásában a büntetőeljárás rendelkezéseit is alkalmazni kell. A vádat az Országgyűlés által a saját tagjai közül választott vádbiztos képviseli.

(2) A köztársasági elnök ellen **csak megbízatásának megszűnése után lehet büntetőeljárást indítani az (1) bekezdésben meg nem jelölt, egyéb cselekmény miatt.**

127. §

(1) **Az Alkotmánybíróság a köztársasági elnököt tisztségétől megfoszthatja, ha az eljárás eredményeként az Alkotmány vagy valamely törvény szándékos megsértését, illetve bűncselekmény gondatlan elkövetését állapította meg.**

(2) **Ha az Alkotmánybíróság a köztársasági elnök felelősségét bűncselekmény szándékos elkövetése miatt állapította meg, a köztársasági elnököt tisztségétől megfosztja.**

(3) **A bűncselekmény elkövetése miatt a tisztségétől megfosztott köztársasági elnökkel szemben az Alkotmánybíróság törvényben meghatározott büntetést szab ki vagy intézkedést alkalmaz.**

X. FEJEZET**A KORMÁNY, A HELYI ÖNKORMÁNYZATOK ÉS A
KÖZIGAZGATÁS****A Kormány feladatai****128. §**

(1) A végrehajtó hatalmat – ha törvény másként nem rendelkezik – *az Országgyűlésnek felelős* Kormány gyakorolja.

(2) A Kormány védi az alkotmányos rendet és a jogalanyok jogait, biztosítja az Alkotmány és a törvények végrehajtását, ellátja továbbá azokat az állami feladatokat, amelyek nem tartoznak más szerv hatáskörébe.

(3) A Kormány képviseli a Magyar Köztársaságot az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeiben.

A Kormány tagjai

129. §

- (1) A Kormány a miniszterelnökből és a miniszterekből áll.
- (2) A miniszterelnök meghatározza a Kormány általános politikáját, és felelősséggel tartozik az Országgyűlésnek *a Kormány tevékenységéért*.
- (3) A miniszterelnököt az általa kijelölt miniszter helyettesíti.

130. §

- (1) A miniszter a jogszabályoknak és a Kormány határozatainak megfelelően, önállóan irányítja az államigazgatásnak a feladatkörébe tartozó ágát, a neki alárendelt szervezeteket, illetve ellátja a Kormány által meghatározott vagy a miniszterelnök által kijelölt feladatokat.
- (2) *A miniszter a tevékenységéért felelősséggel tartozik az Országgyűlésnek és a miniszterelnöknek.*

131. §

- (1) *A Kormány tagjai részt vehetnek és felszólalhatnak az Országgyűlés és az országgyűlési bizottság ülésén. Az Országgyűlés és az országgyűlési bizottság az ülésén való megjelenésre kötelezheti a Kormány tagját.*
- (2) *A Kormány tagjainak és az államtitkároknak a jogállását, díjazását, költségterítését és kedvezményeit törvény szabályozza.*

A Kormány megalakulása

132. §

- (1) Az Országgyűlés az országgyűlési képviselők több mint felének szavazatával – a személyi javaslat megtételétől számított három nap elteltével, de legfeljebb nyolc napon belül, nyílt szavazással – választja meg a miniszterelnököt. A miniszterelnöknek javasolt személy a választás előtt az Országgyűlésben programbeszédet tart.
- (2) A miniszterelnök személyére – a Kormány megbízatásának megszűnésétől számított tizenöt napon belül – a köztársasági elnök tesz javaslatot **a többségi elv figyelembevételével**. A javaslattétel előtt a köztársasági elnök kikéri az országgyűlési képviselőcsoportok vezetőinek véleményét.
- (3) Ha az Országgyűlés a köztársasági elnök által javasolt személyt nem választja meg, az országgyűlési képviselők egyharmada három napon belül

írásban tehet javaslatot a miniszterelnök személyére. Egy képviselő csak egy személyt jelölhet; aki több személyt jelöl, annak mindegyik jelölése érvénytelen. Az Országgyűlés a legtöbb jelölést elnyert személy megválasztásáról dönt. Ha a legtöbb jelölést elnyert személy azért nem állapítható meg, mert több személy azonos számú jelölést kapott, e bekezdés alkalmazásával az országgyűlési képviselők egy ízben, három napon belül új jelöltet állíthatnak.

(4) Ha az országgyűlési képviselők nem tettek határidőben javaslatot a miniszterelnök személyére, vagy a miniszterelnököt az Országgyűlés egyéb okból nem választotta meg, a köztársasági elnök öt napon belül új személyi javaslatot tesz.

(5) Ha a köztársasági elnök újabb személyi javaslatát az Országgyűlés nem fogadja el, a köztársasági elnök az Országgyűlést feloszlatja.

133. §

(1) A minisztert a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki és menti fel.

(2) Miniszterelnökké választható, illetve miniszterré nevezhető ki az a büntetlen előéletű magyar állampolgár, aki az országgyűlési képviselők választásán választójoggal rendelkezik.

(3) A Kormány tagja megválasztását vagy kinevezését követően az Országgyűlés előtt esküt tesz. A Kormány tagja az eskü letételével lép hivatalba. A Kormány a tagjainak eskütételével alakul meg.

A Kormány tagjainak összeférhetlensége

134. §

(1) A kormánytagság összeférhetetlen minden gazdasági és érdekképviseleti tisztséggel vagy megbízással. A Kormány tagja nem folytathat más kereső foglalkozást. Munkaköri feladatainak ellátásából eredő nyilvános szerepléséért díjazásban nem részesülhet, és egyéb tevékenységéért – a szerzői jogi védelemben részesülő tevékenységet kivéve – díjazást nem fogadhat el.

(2) A Kormány tagja köteles a kinevezésétől számított harminc napon belül a vele szemben fennálló összeférhetlenséget megszüntetni.

Az Országgyűlés és a Kormány együttműködése az Európai Unióval kapcsolatos ügyekben

135. §

(1) A Kormány minden uniós jogszabálytervezetet, javaslatot és dokumentumot, amely az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeinek döntéshozatali eljárásában napirenden szerepel, a kézhezvételt követően haladéktalanul megküld az Országgyűlés részére.

(2) Az Országgyűlés bármely európai uniós tervezettel kapcsolatban tájékoztatást kérhet a Kormány által képviselni kívánt álláspontról.

(3) A Kormány az európai uniós döntéshozatal során képviselendő álláspontját az Országgyűlés állásfoglalásának alapulvételével alakítja ki.

(4) Az Országgyűlés és a Kormány között az Európai Unióval kapcsolatos ügyekben történő együttműködés részletes szabályait a Hárszabály tartalmazza.

A Kormány és a miniszterelnök megbízásának megszűnése**136. §**

(1) A Kormány és a miniszterelnök megbízása megszűnik

- a) az újonnan választott Országgyűlés megalakulásával,
- b) a miniszterelnök lemondásával,
- c) a miniszterelnök összeférhetetlenségének megállapításával,
- d) a miniszterelnök választójogának elvesztésével,
- e) a miniszterelnök büntetlen előéletének megszűnésével,
- f) a miniszterelnökkel szembeni bizalmatlanság kifejezésével.

(2) A Kormány megbízásának megszűnésével a miniszterek megbízása is megszűnik.

137. §

(1) A miniszterelnök a köztársasági elnökhöz intézett írásbeli nyilatkozatával megbízásáról lemondhat. A lemondás érvényességéhez elfogadó nyilatkozat nem szükséges. A lemondás nem hatályosul addig, amíg a lemondás előtt benyújtott bizalmatlansági indítványról az Országgyűlés nem határoz.

(2) Ha a miniszterelnök a megválasztásától számított harminc napon belül a vele szemben fennálló összeférhetlenséget nem szüntette meg, vagy a tisztsége gyakorlása során vele szemben összeférhetlenségi ok merül fel, a köztársasági elnök a tudomására jutástól számított harminc napon belül dönt az összeférhetlenség kérdésében.

(3) Ha az eljárás ideje alatt a miniszterelnök a vele szemben fennálló összeférhetlenségi okot megszünteti, az összeférhetlenség megállapítását mellőzni **kell**.

(4) A miniszterelnök választójogának elvesztéséről a választói névjegyzéket vezető hatóság, büntetlen előéletének megszűnéséről a bünyügyi nyilvántartást vezető hatóság értesíti a köztársasági elnököt.

138. §

(1) Az országgyűlési képviselők egyötöde a miniszterelnökkel szemben írásban – a miniszterelnöknek javasolt személy megjelölésével – bizalmatlansági indítványt nyújthat be. A miniszterelnöknek javasolt személy az Országgyűlésben az indítványról való szavazást megelőzően programbeszédet tart. Ha a bizalmatlansági indítványt az országgyűlési képviselők több mint fele támogatja, az Országgyűlés a miniszterelnökkel szemben bizalmatlanságát fejezi ki, és ezzel a szavazással egyben megválasztja miniszterelnöknek az indítványban megjelölt személyt.

(2) Az Országgyűlés bizalmatlanságát fejezi ki a miniszterelnökkel szemben, ha a miniszterelnök javaslatára tartott bizalmi szavazáson nem támogatja őt az országgyűlési képviselők több mint fele.

(3) A Kormány a miniszterelnök útján az általa benyújtott törvényjavaslat feletti szavazást bizalmi szavazásnak nyilváníthatja, feltéve, hogy a törvényjavaslat elfogadása nem igényli az országgyűlési képviselők vagy a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát. Az Országgyűlés bizalmatlanságát fejezi ki a Kormánnyal szemben, ha a törvényjavaslatot a zárószavazáson nem támogatja az országgyűlési képviselők több mint fele.

(4) A szavazást az (1) és a (2) bekezdésben meghatározott esetekben az indítvány, illetve a javaslat betérjesztésétől számított három nap elteltével, de legfeljebb nyolc napon belül kell megtartani.

139. §

(1) A Kormány a megbízásának megszűnésétől az új Kormány megalakulásáig ügyvezető kormányként gyakorolja a hatáskörét, azonban nemzetközi szerződést nem köthet és rendeletet csak törvény felhatalmazása alapján, halaszthatatlan esetben alkothat.

(2) Ha a Kormány megbízatása a 136. § (1) bekezdés a)-b) pontja, valamint a 138. § (2) és (3) bekezdése alapján szűnt meg, a miniszterelnök az új miniszterelnök megválasztásáig ügyvezető miniszterelnökként gyakorolja a hatáskörét, miniszter kinevezésére és felmentésére azonban nem tehet javaslatot, és rendeletalkotási joga az (1) bekezdésben foglaltak szerint korlátozott.

(3) Ha a Kormány megbízatása a 136. § (1) bekezdés d)-f) pontja alapján szűnt meg, a miniszterelnök helyettesítésére jogosult miniszter az új miniszterelnök megválasztásáig ügyvezető miniszterelnökként gyakorolja a miniszterelnök hatáskörét, miniszter kinevezésére és felmentésére azonban

nem tehet javaslatot, és rendeletalkotási joga az (1) bekezdésben foglaltak szerint korlátozott.

(4) Az ügyvezető miniszterelnök megbízatásának megszűnésére a 136. § (1) bekezdés b) és d)-f) pontját megfelelően alkalmazni kell. A miniszterelnök hatáskörét ügyvezető miniszterelnökként – a (3) bekezdésben meghatározott korlátozásokkal – a korábbi ügyvezető miniszterelnök helyettesítésére jogosult miniszter gyakorolja.

A helyi önkormányzat

140. §

(1) A község, a város, a főváros és kerületei, valamint a megye területén a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választásán választásra jogosultak közösségét megilleti a helyi önkormányzás joga. A helyi közösség ezt a jogot az általa választott képviselő-testület, illetve közgyűlés (a továbbiakban együtt: képviselő-testület) útján, valamint közvetlenül, *helyi népszavazás és népi kezdeményezés formájában* gyakorolja.

(2) A község, a város, a fővárosi kerület képviselő-testületét a polgármester, a fővárosi önkormányzat közgyűlését a főpolgármester, a megyei közgyűlést az elnöke (a továbbiakban együtt: polgármester) vezeti.

(3) A helyi önkormányzatokról, továbbá a helyi népszavazásról és népi kezdeményezésről törvény rendelkezik.

A helyi önkormányzat feladata és hatásköre

141. §

(1) A helyi önkormányzatok egyenjogúak. Az önkormányzatok kötelezettségei, feladatai és hatáskörei eltérőek lehetnek, figyelembe véve az önkormányzati szinteket, az önkormányzatok eltérő lakosságszámát, teherbíró képességét, területi sajátosságait, feladatvállalási kezdeményezéseit.

(2) A helyi önkormányzat – a törvény keretei között – a helyi közügyek intézése, a helyi közszolgáltatási feladatok ellátása céljából a következő hatásköröket gyakorolja:

- a) rendeletet alkot,
- b) meghatározza szervezeti és működési rendjét,
- c) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat,
- d) e célra felhasználható vagyonával és bevételeivel vállalkozást folytathat, amely azonban nem veszélyeztetheti kötelező feladatainak ellátását,
- e) dönt a helyi adók fajtáiról és mértékéről,
- f) meghatározza éves költségvetését, és annak alapján önállóan gazdálkodik.

(3) A helyi önkormányzat szabadon társulhat más önkormányzatokkal, érdek-képviselési szövetséget hozhat létre, együttműködhet más országok helyi önkormányzataival, és tagja lehet nemzetközi önkormányzati szervezetnek.

142. §

- (1) A helyi önkormányzat részére kötelező feladatot törvény állapíthat meg.
- (2) A kötelező feladat ellátásához szükséges pénzügyi fedezetről és más anyagi feltételekről törvényben kell gondoskodni.
- (3) Törvény a helyi önkormányzat kötelező feladatának és helyi közszolgáltatásnak az ellátására önkormányzati társulás megalakítását írhatja elő, ha a helyi közügyek eredményesebb vagy gazdaságosabb ellátása társulás útján valósítható meg.

A helyi önkormányzat megbízatása

143. §

- (1) A képviselő-testület tagjai és a polgármesterek általános választását – az előző általános választást követő negyedik naptári év október 1-je és október 31-e közötti időpontra – a köztársasági elnök a választás napját megelőző negyvenötödik és hatvanadik nap között tűzi ki.
- (2) Ha a képviselő-testület feloszlott, feloszlatták, illetve ha a polgármester megbízatása megszűnt, a képviselő-testület tagjai és a polgármester időközi választását három hónapon belül meg kell tartani.
- (3) A képviselő-testület tagjai és a polgármester mandátumuk igazolását követően a képviselő-testület előtt esküt tesznek. A képviselő-testület tagja és a polgármester az eskü letételével hivatalba lép. A képviselő-testület a képviselők eskütételével alakul meg.
- (4) A képviselő-testület megbízatása az alakuló üléstől a következő képviselő-testület alakuló üléséig tart. A polgármester megbízatása hivatalba lépésétől a következő polgármester hivatalba lépéséig tart.
- (5) A képviselő-testület – a helyi önkormányzatokról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint – kimondhatja a feloszlását.
- (6) Az Alkotmánybíróság a Kormány indítványára feloszlhatja azt a képviselő-testületet, amelynek működése az Alkotmánnyal ellentétes.
- (7) *A feloszlás és a feloszlítás a polgármester megbízatását is megszünteti.*

A helyi önkormányzat működése

144. §

(1) A képviselő-testület a helyi közügyekben önállóan és általános hatáskörrel jár el.

(2) Törvény helyi közügyet kivételesen és csak akkor utalhat más állami szerv hatáskörébe, ha ezt a közügy jellege, az eredményesség vagy a gazdaságosság követelménye indokolja.

145. §

(1) A képviselő-testület döntése, működése kizárólag a jogszerűség szempontjából vizsgálható felül.

(2) A helyi önkormányzat törvényességi ellenőrzéséről a Kormány, pénzügyi és gazdasági ellenőrzéséről az Állami Számvevőszék gondoskodik.

(3) A helyi önkormányzat jogsértő döntésének felülvizsgálata – **az önkormányzati rendelet kivételével** – a (2) bekezdésben meghatározott szerv kezdeményezése alapján a bíróság hatáskörébe tartozik.

A közigazgatás

146. §

(1) A Kormány irányítja – ha törvény másként nem rendelkezik – az államigazgatást, összehangolja és felügyeli az önkormányzatok jogszabályban meghatározott **államigazgatási** feladatainak ellátását.

(2) A Kormány államigazgatási szervet hozhat létre, az irányítása alá tartozó **államigazgatási szerv** tevékenységét megvizsgálhatja, arról adatokat, beszámolót kérhet.

(3) *Törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet államigazgatási feladatot önkormányzati igazgatási szervre ruházhat. Ebben az esetben a jogszabályban rendelkezni kell a feladat ellátásának forrásáról.*

(4) **A Kormány jogszabályban meghatározott módon irányítást vagy felügyeletet gyakorol az önkormányzati igazgatási szerv államigazgatási tevékenysége felett, e körben a szerv tevékenységét megvizsgálhatja, arról adatokat, beszámolót kérhet.**

(5) A közigazgatási szervek típusait, *jogállását*, irányításuk, *illetve felügyeletük* rendjét és a minisztériumok elnevezését törvény szabályozza.

(6) Közigazgatási feladat ellátására nem közigazgatási szervet törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kormányrendelet jogosíthat fel.

147. §

A közigazgatási szerv a hatáskörét a jogszabályoknak megfelelően, a közérdek érvényesítése érdekében és az érintettek jogainak tiszteletben tartásával, velük együttműködve gyakorolja. A hatáskör – törvényben meghatározott kivétellel – más szervre nem ruházható át.

148. §

(1) A közigazgatási szerv a hatáskörébe tartozó ügyben, illetékességi területén köteles eljárni. A közigazgatási szervtől a hatáskörébe tartozó ügy kizárólag eljárási kötelezettségének megszegése miatt vonható el.

(2) A közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól törvény rendelkezik.

149. §

(1) A köztisztviselőnek a közügyek intézésében meghatározott feladata és önálló felelőssége van. Tevékenységét a jogszabályoknak megfelelően, pártatlanul végzi.

(2) A köztisztviselőt – ha törvény másként nem rendelkezik – pályázat alapján, határozatlan időre kell kinevezni. Tisztségéből törvényben meghatározott okból és módon mozdítható el.

(3) A köztisztviselők jogállását, javadalmazását és előmenetelét törvény szabályozza.

XI. FEJEZET

AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

Az igazságszolgáltatás elvei

150. §

(1) A Magyar Köztársaságban az igazságszolgáltatást kizárólag bíróságok gyakorolják.

(2) Törvényben meghatározott esetben egyes jogvitákban más szervek is eljárhatnak; döntésük ellen – ha törvény másként nem rendelkezik – jogorvoslattal a bírósághoz lehet fordulni.

(3) A bíróság dönt büntető ügyekben, polgári jogvitákban és a törvénnyel hatáskörébe utalt egyéb ügyekben, továbbá felülvizsgálja a közigazgatási határozatok jogszerűségét.

(4) A bíróság az ítéletét a Magyar Köztársaság nevében hozza.

(5) A Magyar Köztársaság a Nemzetközi Büntetőbíróság joghatóságát az azt létrehozó nemzetközi szerződés rendelkezése szerint elismerheti.

151. §

(1) A bíró kizárólag jogszabályok alapján és meggyőződésének megfelelően dönt. Ítélező tevékenységében a bíró nem utasítható, és nem fogadhat el utasítást.

(2) A bírósági szervezet költségeit a központi költségvetés külön fejezetben biztosítja.

(3) A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról, továbbá a bírósági eljárásokról törvény rendelkezik.

152. §

(1) A bíróság – ha törvény másképpen nem rendelkezik – tanácsban ítélezik.

(2) Törvény által meghatározott ügyekben és módon az ítélezésben nem hivatásos bírák is részt vesznek.

(3) Egyesbíróként és tanács elnökeként csak hivatásos bíró járhat el.

A bírósági szervezet

153. §

- (1) Az igazságszolgáltatást a következő bíróságok gyakorolják:
- a) a Legfelsőbb Bíróság,
 - b) az ítélőtáblák,
 - c) a megyei bíróságok és a Fővárosi Bíróság,
 - d) a városi bíróságok és a fővárosi kerületi bíróságok.
- (2) Törvény az ügyek meghatározott csoportjára különbíróság létrehozását rendelheti el.
- (3) Bíróság létesítését és megszüntetését törvény rendeli el.

A Legfelsőbb Bíróság

154. §

- (1) A Legfelsőbb Bíróság a Magyar Köztársaság igazságszolgáltatásának legfőbb bírósági szerve.
- (2) A Legfelsőbb Bíróság **jogegységi határozatai útján** elősegíti a bíróságok jogalkalmazásának egységét.
- (3) A Legfelsőbb Bíróság elnökét az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára – az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával – a **hivatásos** bírák közül hat évre választja meg.
- (4) A Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettesét – a Legfelsőbb Bíróság elnökének javaslatára – a **hivatásos** bírák közül a köztársasági elnök hat évre nevezi ki.

A bírák

155. §

- (1) A **hivatásos bírót** a *köztársasági elnök pályázat alapján*, határozatlan időre nevezi ki. Törvény előírhatja, hogy a bíró első kinevezése határozott időre szól.
- (2) A **hivatásos** bírói tisztség összeférhetetlen minden más állami, politikai és gazdasági tisztséggel vagy megbízással.
- (3) A **hivatásos** bíró oktatói és szerzői jogi védelemben részesülő tevékenységen kívül más kereső foglalkozást nem folytathat.
- (4) Bírót **csak tettenérés esetén lehet őrizetbe venni, és ellene csak a köztársasági elnök előzetes hozzájárulásával lehet büntetőeljárást,**

valamint szabálysértési eljárást indítani vagy folytatni, továbbá büntető eljárásjogi kényszerintézkedést alkalmazni.

156. §

(1) A **hivatásos** bírót – a fegyelmi okból történő felmentésen kívül – csak törvényben meghatározott ok miatt lehet állásának gyakorlásából felmenteni, felfüggeszteni vagy nyugállományba helyezni. Törvény állapítja meg azt az életkort, amelynek elérésekor a bíró nyugállományba vonul.

(2) A **hivatásos** bíró – ha törvény kivételt nem tesz – más bíróságra csak beleegyezésével helyezhető át.

Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács

157. §

(1) Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács irányítja a bírósági szervezet igazgatását.

(2) Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnöke törvényben meghatározott időszakonként tájékoztatja az Országgyűlést a bíróságok általános helyzetéről és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács tevékenységéről.

(3) Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács összetételét, feladatait és hatáskörét törvény állapítja meg.

Az ügyészség feladatai

158. §

(1) Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, a törvényben meghatározott esetekben és módon fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, továbbá elősegíti a jogsértések megelőzését.

(2) Az ügyészség

a) a nyomozás során törvényben meghatározott jogokkal rendelkezik,

b) képviseli a közvédat a bírósági eljárásban,

c) felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett,

d) polgári jogi ügyben – ha a törvény lehetővé teszi – bírósági eljárást kezdeményez, fellép az eljárásban és jogorvoslattal él, feltéve, hogy az érintett nem képes jogainak védelmére vagy az a közérdek védelmében szükséges,

e) törvényességi felügyeletet gyakorol a közigazgatási jogkörben eljáró szervek működése felett.

A legfőbb ügyész

159. §

- (1) A Magyar Köztársaság legfőbb ügyészét az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára – az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával – hat évre választja meg.
- (2) A legfőbb ügyész az Országgyűlésnek felelős, működéséről törvényben meghatározott időszakonként köteles az Országgyűlésnek beszámolni.
- (3) Az Országgyűlés a legfőbb ügyészt nem utasíthatja.
- (4) A legfőbb ügyész helyetteseit a köztársasági elnök – a legfőbb ügyész javaslatára – hat évre nevezi ki.

Az ügyészségi szervezet

160. §

- (1) Az ügyészség önálló állami szervezet, amely csak a jogszabályoknak van alárendelve.
- (2) Az ügyészségi szervezetet a legfőbb ügyész irányítja és vezeti.
- (3) Az ügyészek a legfőbb ügyésznek alárendelten működnek.
- (4) Az ügyészeket pályázat alapján, törvényben meghatározottak szerint a legfőbb ügyész nevezi ki, menti fel, és az ügyészségi szolgálati viszonyukat megszünteti.
- (5) Az ügyészségre, az ügyészségi szervezet felépítésére, az ügyészek jogállására és javadalmazására vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.

XII. FEJEZET

A KÖZPÉNZÜGYEK

Az államháztartás

161. §

(1) A központi állami szervek, a helyi önkormányzatok és a társadalombiztosítási kiadások fedezetére szolgáló pénzalapok egy naptári évre szóló költségvetés alapján, törvényben meghatározott kincstári rend szerint gazdálkodnak.

(2) A költségvetéseknek része minden bevétel és kiadás, ezeket részletesen, egységes rendszerben, teljes összegükben kell számba venni.

(3) Az államháztartással összefüggő közfeladatok, közszolgáltatások körét, ellátását vagy annak megszervezését törvény szabályozza, figyelembe véve a közpénzekkel való hatékony gazdálkodást, az alapvető jogok érvényre juttatását és a nemzetközi jogból eredő kötelezettségeket.

162. §

(1) Az Országgyűlés a központi állami szervek költségvetéséről (a továbbiakban: központi költségvetés), a társadalombiztosítás költségvetéséről és e költségvetések végrehajtásáról törvényt alkot. A költségvetési és a zárszámadási törvényjavaslatokat a Kormány az Alkotmányban vagy törvényben előírt határidőben köteles az Országgyűlés elé terjeszteni.

(2) A helyi önkormányzat a költségvetését önállóan, rendeletben állapítja meg a központi költségvetés elfogadását követően, annak követelményei szerint és a központi hozzájárulásnak a helyi önkormányzatot megillető részét figyelembe véve.

Közteherviselés

163. §

(1) A személyek és szervezeteik a gazdasági forgalomban való részvételük, jövedelmi és vagyoni helyzetük, tevékenységük alapján, teherviselő képességüknek megfelelően különösen adókkal, illetékekkel és vámokkal (a továbbiakban együtt: közterhek) kötelesek hozzájárulni a közös szükségletek kiadásainak fedezéséhez.

(2) A közterhek fizetési kötelezettségének formáit, a fizetésre kötelezettek körét, a fizetési kötelezettség alapját, mértékét, a mentességeket és

kedvezményeket törvény, illetve a törvény keretein belül önkormányzati rendelet állapíthatja meg.

A központi költségvetés

164. §

(1) A központi költségvetés a közteherviselés teljesítéséből származó bevételek felosztásával megteremti az alapvető jogok érvényre juttatásának, az állam szervezetrendszerének, intézményeinek fenntartásához, működtetéséhez és feladatainak ellátásához szükséges pénzügyi feltételeket, törvényben szabályozott módon biztosítja az önkormányzatok kötelező feladatai ellátásának anyagi feltételeit, hozzájárul a nemzetgazdaság fejlesztéséhez.

(2) A Kormány a központi költségvetésről szóló törvényjavaslatot minden naptári évben az előző évi költségvetés lejártá előtt legalább kilencven nappal terjeszti az Országgyűlés elé. **Az Országgyűlés a törvényjavaslatot az Állami Számvevőszék véleményével együtt tárgyalja meg.**

(3) A központi költségvetés elfogadásakor az Országgyűlés dönt a többlet felhasználásáról, illetve a hiány finanszírozásának módjáról, meghatározza a költségvetés likviditásának fenntartásával összefüggő feladatokat.

(4) A központi költségvetésben elfogadottakon felül a központi költségvetést terhelő államadósságot növelni, az ezzel járó kötelezettséget vállalni törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel, illetve az Országgyűlés felhatalmazó határozata alapján lehet. Az ily módon történő kötelezettségvállalás összege nem haladhatja meg a központi költségvetés kiadási főösszegének **öt százalékát**. Ettől a mértéktől csak a nemzetgazdaság súlyos egyensúlyzavarának elhárítása érdekében – a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával – lehet eltérni.

165. §

(1) Ha az Országgyűlés nem alkotta meg a központi költségvetési törvényt a tárgyév január 1-jéig, a Kormány harminc napon belül átmeneti gazdálkodásról szóló törvényjavaslatot terjeszt az Országgyűlés elé.

(2) Az átmeneti gazdálkodásról szóló törvényben az Országgyűlés felhatalmazza a Kormányt az ott meghatározott bevételek beszedésére és kiadások teljesítésére.

(3) Az átmeneti gazdálkodásról szóló törvény az új költségvetési törvény hatálybalépésének napján, de legkésőbb az elfogadásától számított hatodik hónap utolsó napján hatályát veszti.

(4) Az átmeneti gazdálkodásról szóló törvény megalkotásáig, vagy ha e törvény hatályát veszttette, mielőtt az új költségvetési törvény hatályba lépett volna, a Kormány jogosult a jogszabályok szerinti bevételek beszedésére és az

előző évi központi költségvetés kiadási előirányzatain belül a kiadások időarányos teljesítésére.

166. §

(1) A központi költségvetésről szóló törvény végrehajtásáról a Kormány a költségvetési évet követő nyolc hónapon belül az elfogadott költségvetéssel azonos szerkezetű és összehasonlítható zárszámadást terjeszt az Országgyűlés elé. **A zárszámadási törvényjavaslatot az Országgyűlés az Állami Számvevőszék jelentésével együtt tárgyalja meg.**

(2) A zárszámadásról szóló törvény elfogadásáról az Országgyűlés a költségvetési évet követő év tizedik hónapjának végéig határoz.

(3) A központi költségvetés kidolgozásának és végrehajtásának szabályait törvény határozza meg.

(4) Rendkívüli állapot idején **az (1) és a (2) bekezdésben, a 164. § (2) bekezdésében és a 165. §-ban foglaltaktól** el lehet térni.

Az állami vagyon

167. §

(1) Az állam a vagyona felett tulajdonosi jogokat gyakorol, és a vagyonnal felelősen gazdálkodik.

(2) Az állami vagyonnal kapcsolatos tulajdonosi joggyakorlás módjáról, feltételeiről törvény rendelkezik.

Az Állami Számvevőszék

168. §

(1) Az Állami Számvevőszék a közpénzügyek tekintetében az Országgyűlés ellenőrző szerve.

(2) Az Állami Számvevőszék törvényességi, **célszerűségi** és eredményességi szempontból ellenőrzi az államháztartás gazdálkodását, költségvetését, zárszámadását, az államháztartás eszközeinek az államháztartáson kívüli felhasználását, **az állami részesedéssel működő gazdasági társaságok gazdálkodását** és az állami vagyon kezelését, **valamint ellátja a törvény által hatáskörébe utalt egyéb feladatokat.** Az ellenőrzést a törvény egyes szerveknél a törvényességi szempontok vizsgálatára korlátozhatja.

(3) Az Állami Számvevőszék az általa végzett ellenőrzésekről jelentésben tájékoztatja az Országgyűlést.

(4) Az Országgyűlés az Állami Számvevőszék elnökét és alelnökeit a képviselőcsoportok vezetőiből álló jelölőbizottság javaslatára – az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával – tizenkét évre választja meg.

(5) Az Állami Számvevőszék feladatáról, működéséről, a számvevők jogállásáról és javadalmazásáról törvény rendelkezik.

A Magyar Nemzeti Bank

169. §

(1) A Magyar Nemzeti Bank a Magyar Köztársaság központi bankja, amely az állam tulajdonában van.

(2) A Magyar Nemzeti Bank alapvető feladata a monetáris politika kialakítása, valamint az árstabilitás elérése és fenntartása.

(3) A Magyar Nemzeti Bank – alapvető feladatának veszélyeztetése nélkül – monetáris politikai eszközökkel támogatja a Kormány gazdaságpolitikájának megvalósítását.

(4) A köztársasági elnök a Magyar Nemzeti Bank elnökét és alelnökeit – a miniszterelnök javaslatára – hat évre nevezi ki.

(5) A Magyar Nemzeti Bank elnöke a bank tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

(6) A Magyar Nemzeti Bankról törvény rendelkezik.

XIII. FEJEZET

A KATONAI ÉS A RENDVÉDELMI SZERVEK

Általános szabályok

170. §

(1) A honvédség, a határőrség, a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata a haza és a nemzetbiztonság – a **Magyar Köztársaság** szövetségesi kötelezettségeinek megfelelően történő – védelme és a közrend biztosítása. A honvédség és a határőrség a törvényekben megállapított feltételek szerint részt vesz a katasztrófák elleni védekezésben is.

(2) A rendvédelmi feladatok ellátásában az (1) bekezdésben **fel nem sorolt**, egyéb rendvédelmi szervek és más szervezetek is közreműködnek.

(3) A honvédség főparancsnoka a köztársasági elnök, aki e feladatkörében eljárva gyakorolja az Alkotmányban és törvényben ráruházott hatásköröket.

(4) A honvédséget, a határőrséget, a rendőrséget és a nemzetbiztonsági szolgálatokat, továbbá az egyéb rendvédelmi szerveket törvényben meghatározott módon a Kormány irányítja.

(5) Törvény rendelkezik a honvédelemről és a honvédségről, a határőrségről, a rendőrségről, a nemzetbiztonsági szolgálatokról, továbbá az egyéb rendvédelmi szervekről.

A honvédség

171. §

(1) A honvédség alapvető feladata a haza katonai védelme, valamint a nemzetközi szerződésben megállapított kollektív védelmi és békefenntartó feladatok ellátása.

(2) A honvédség a rendkívüli állapotokra megállapított szabályok szerint közreműködik

a) az alkotmányos rendet közvetlenül fenyegető, illetve az élet- és vagyonbiztonságot széles körűen és közvetlenül veszélyeztető, országon belüli erőszakos cselekmények felszámolásában, ha **ehhez** a rendőrség alkalmazása nem elegendő,

b) a katasztrófák megelőzésében, továbbá következményeinek elhárításában és felszámolásában.

A határórség

172. §

A határórség feladata az államhatár őrzése és rendjének fenntartása.

A rendórség

173. §

A rendórség feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság és a belső rend védelme, valamint törvényben meghatározott esetekben államigazgatási feladatok ellátása.

A nemzetbiztonsági szolgálatok

174. §

A nemzetbiztonsági szolgálatok feladata az ország függetlenségének védelme és nemzeti érdekeinek megóvása. A nemzetbiztonsági szolgálatok közreműködnek az alkotmányos rend ellen irányuló, **valamint egyéb, törvényben meghatározott** bűncselekmények felderítésében és megakadályozásában.

Döntés katonai műveletekben való részvételről

175. §

Az Országgyűlés a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával dönt – a 176. §-ban meghatározott esetek kivételével – a honvédség külföldi vagy országon belüli alkalmazásáról, külföldi fegyveres erők magyarországi vagy az ország területéről kiinduló alkalmazásáról, a honvédség békefenntartó műveletekben való részvételéről, külföldi hadműveleti területen végzett humanitárius tevékenységéről, továbbá a honvédség külföldi, illetve a külföldi fegyveres erők magyarországi állomásozásáról.

176. §

(1) A Kormány engedélyezi a honvédség és a külföldi fegyveres erők 175. § szerinti, az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió vagy az Észak-Atlanti Szerződés Szervezete döntésén alapuló alkalmazását, valamint más csapatmozgását.

(2) A Kormány – a köztársasági elnök egyidejű tájékoztatása mellett – haladéktalanul beszámol a döntéséről az Országgyűlésnek.

A honvédelmi kötelezettség

177. §

(1) A haza védelme a Magyar Köztársaság minden állampolgárának kötelessége.

(2) Védelmi állapot idején vagy ha arról megelőző védelmi állapot idején az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával határoz, a Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgár férfiakat – törvényben meghatározottak szerint – hadkötelezettség terheli. Az a hadkötelezett, akinek lelkiismereti meggyőződéssel a katonai szolgálat teljesítése összeegyeztethetetlen, polgári szolgálatot teljesít.

(3) A Magyar Köztársaság területén lakóhellyel rendelkező nagykorú magyar állampolgárok számára törvény polgári védelmi kötelezettséget és a védelmi állapot idejére honvédelmi munkakötelezettséget írhat elő.

(4) A természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhetők a honvédelem érdekében.

(5) A honvédelmi kötelezettségről törvény rendelkezik.

A hivatásos és a szerződéses állomány

178. §

(1) Magyar állampolgár a katonai és a rendvédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományába léphet. Ennek feltételeit törvény határozza meg.

(2) A katonai és a rendvédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú tagjának jogállását és javadalmazását törvény szabályozza.

Ö T Ö D I K R É S Z

R E N D K Í V Ü L I Á L L A P O T O K

XIV. FEJEZET

A R E N D K Í V Ü L I Á L L A P O T O K I D E J É N I R Á N Y A D Ó K Ü L Ö N L E G E S S Z A B Á L Y O K

Megelőző védelmi állapot

179. §

- (1) A Kormány rendeletben megelőző védelmi állapotot hirdethet ki, ha a Magyar Köztársaságot váratlanul fegyveres támadás éri vagy külső fegyveres támadás fenyegeti.
- (2) A Kormány a megelőző védelmi állapot kihirdetéséről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlést és a köztársasági elnököt.
- (3) A Kormány megszünteti a megelőző védelmi állapotot, ha elrendelésének feltételei már nem állnak fenn.

180. §

- (1) Megelőző védelmi állapot kihirdetését követően a Kormány haladéktalanul intézkedik – az ország védelmi terve szerint, a támadással vagy annak veszélyével arányos erők felhasználásával – a fegyveres támadás vagy annak veszélye elhárítása iránt.
- (2) A Kormány a megelőző védelmi állapot idején a közigazgatás, a honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, amelyekről haladéktalanul és folyamatosan tájékoztatja az Országgyűlést és a köztársasági elnököt.
- (3) A Kormány által bevezetett intézkedések hatálya legfeljebb hatvan napig tart, ezt követően azok fenntartásáról az Országgyűlés dönt.

Védelmi állapot

181. §

(1) Az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával védelmi állapotot hirdethet ki, ha

a) a Magyar Köztársaságot fegyveres támadás érte, illetve az közvetlenül fenyegeti, vagy

b) az országon belüli erőszakos cselekmények közvetlenül fenyegetik az alkotmányos rendet, illetve széleskörűen és közvetlenül veszélyeztetik az élet- és vagyónbiztonságot.

(2) A köztársasági elnök hirdeti ki a védelmi állapotot, ha az Országgyűlés elnöke, a miniszterelnök és az Alkotmánybíróság elnöke egyhangúlag megállapítja, hogy az (1) bekezdésben meghatározott feltételek fennállnak, és az Országgyűlés a védelmi állapot kihirdetésében akadályoztatva van. A védelmi állapot megszűnik, ha az Országgyűlés az akadályoztatásának megszűnését követő első ülésén az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával azt nem hosszabbítja meg.

(3) A védelmi állapotot az Országgyűlés megszünteti, ha elrendelésének feltételei már nem állnak fenn.

(4) A békekötésről szóló nemzetközi szerződés megkötéséhez való hozzájáruláshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

182. §

(1) Az országgyűlési képviselők általános választását a védelmi állapot idején nem lehet kitűzni, illetve nem lehet megtartani. A köztársasági elnök az országgyűlési képviselők általános választását a védelmi állapot megszűnése után haladéktalanul – hatvan napon túli, de kilencven napon belüli időpontra – tűzi ki.

(2) Védelmi állapot idején az Országgyűlés nem mondhatja ki a feloszlását és nem osztható fel.

(3) A köztársasági elnök a feloszlott vagy felosztatott Országgyűlést, illetve az országgyűlési képviselők általános választásának kitűzése miatt nem üléselő Országgyűlést a védelmi állapot kihirdetésével egyidejűleg összehívja.

183. §

(1) Védelmi állapot idején a Kormány megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek – a támadással vagy annak veszélyével, illetve az erőszakos cselekmény elhárításával arányos erők felhasználásával – a fegyveres támadás

vagy annak veszélye, illetve az erőszakos cselekmény elhárításához szükségesek.

(2) Védelmi állapot idején a Kormány *a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény keretei között* egyes törvények rendelkezéseitől eltérő rendeleteket alkothat.

(3) Védelmi állapot idején a Kormány a (2) bekezdésben meghatározott rendeletével egyes alapvető jogok gyakorlását – az 5. § (2) bekezdésében, a 18-19. §-okban, a 20. § (2) bekezdésében, a 21. §-ban, a 22. § **(1)-(2) és (5)-(6) bekezdéseiben**, a 23. § (1) és (4) bekezdéseiben, a 26. §-ban, **a 27. § (2) bekezdésében**, a 31. §-ban, a 37. § (1) bekezdésében, **a 38-39. §-okban**, a 42-44. §-okban, **a 45. § (1) bekezdésében**, valamint a 62. §-ban meghatározott jogok kivételével – a feltétlenül szükséges mértékben és az adott helyzettel szoros összefüggésben felfüggesztheti.

(4) A védelmi állapot megszűnésével hatályát veszti a Kormánynak a (2) bekezdés alkalmazásával alkotott rendelete, ha annak hatályát az Országgyűlés – az adott tárgykör szabályozásához szükséges többséggel elfogadott – törvényben nem hosszabbítja meg.

184. §

(1) Az Országgyűlés a működésének idejére legalább hét országgyűlési képviselőből álló Védelmi Tanácsot választ, amelynek összetétele tükrözi az országgyűlési képviselőcsoportok létszáma közötti arányt. A Védelmi Tanácsban minden országgyűlési képviselőcsoport egy-egy tagjának helyet kell biztosítani. A Védelmi Tanács tagjai képviselőcsoportjuk létszáma és az adott képviselőcsoport által a Védelmi Tanácsba jelölt tagok száma hányadosával megegyező szavazati joggal rendelkeznek.

(2) A Védelmi Tanács ülését az Országgyűlés elnöke vezeti, azon a köztársasági elnök és a Kormány tagjai részt vehetnek.

(3) A Védelmi Tanács a védelmi állapot idején folyamatosan működik, és – ha az Országgyűlés nem ülészik – a jogalkotó hatáskör, valamint a köztársasági elnök megválasztása kivételével gyakorolja az Országgyűlés hatásköreit.

(4) A Védelmi Tanács működéséről és tagjainak jogállásáról a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény rendelkezik.

Katasztrófaállapot

185. §

(1) A Kormány rendeletben katasztrófaállapotot hirdethet ki, ha olyan rendkívüli méretű elemi csapás vagy más, az élet- és vagyónbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő esemény következik be, amelynek

elhárításához vagy felszámolásához az állami szervek közvetlen és különleges irányító tevékenysége szükséges.

(2) A Kormány a katasztrófaállapot idején a közigazgatás, a honvédség és a rendvédelmi szervek működését érintő törvényektől eltérő intézkedéseket vezethet be, valamint a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény keretei között egyes törvények rendelkezéseitől eltérő rendeleteket alkothat, ennek során a 24. §-ban, a 34. §-ban és a 48. § (3) bekezdésében meghatározott alapvető jogokat a feltétlenül szükséges mértékben, az adott helyzettel szoros összefüggésben felfüggesztheti.

(3) A katasztrófaállapotot a Kormány megszünteti, ha elrendelésének feltételei már nem állnak fenn. A katasztrófaállapot megszűnésével hatályát veszti a Kormánynak a (2) bekezdés alkalmazásával alkotott rendelete, ha annak hatályát az Országgyűlés – az adott tárgykör szabályozásához szükséges többséggel elfogadott – törvényben nem hosszabbítja meg.

A rendkívüli állapotokra vonatkozó közös szabályok

186. §

Az Alkotmánybíróság működése rendkívüli állapot idején sem korlátozható.

187. §

Rendkívüli bíróság rendkívüli állapot idején sem hozható létre.

HATODIK RÉSZ

ALKOTMÁNYVÉDELEM

XV. FEJEZET

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Az Alkotmánybíróság feladatai és hatásköre

188. §

(1) Az Alkotmánybíróság az alkotmányvédelem legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik:

- a) a jogszabály alkotmányosságának utólagos vizsgálata,
- b) a jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata,
- c) a jogszabály megalkotásának elmulasztásával okozott alkotmányellenesség vizsgálata,
- d) az alapvető jogok megsértése miatt benyújtott alkotmányjogi panasz vizsgálata,
- e) az Alkotmány egyes rendelkezéseinek értelmezése,
- f) a hatásköri összeütközések megszüntetése, ha valamely érintett fél az Országgyűlés, a köztársasági elnök vagy a Kormány,
- g) az Alkotmányban vagy az Alkotmánybíróságról szóló törvényben meghatározott egyéb feladatok állátása.

(2) Az Alkotmánybíróság szervezetéről és működéséről, valamint az alkotmánybírák jogállásáról szóló szabályokat a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény állapítja meg.

Az Alkotmánybíróság határozatai

189. §

(1) Az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést részben vagy egészen megsemmisíti; alkotmányos értelmezés lehetősége esetén meghatározhatja a jogszabály alkalmazásánál irányadó alkotmányos követelményeket.

(2) Az Alkotmánybíróság a határozatát a Magyar Köztársaság nevében hozza. A határozatot indokolni kell.

(3) Az Alkotmánybíróság határozata mindenkire kötelező, ellene jogorvoslatnak nincs helye.

Az Alkotmánybíróság szervezete

190. §

- (1) Az Alkotmánybíróság tizenegy tagból álló testület.
- (2) Az Alkotmánybíróság a tagjai közül – **négy** évre – megválasztja elnökét és helyettes elnökét, akik e tisztségre újraválaszthatók. A **megválasztás vagy újraválasztás** nem érinti az alkotmánybíró megbízatásának idejét.
- (3) Az Alkotmánybíróság teljes ülésen és **az Alkotmánybíróságról szóló** törvényben meghatározott esetben tanácsban jár el.

Az alkotmánybírák

191. §

- (1) Az alkotmánybíró személyére a képviselőcsoportok vezetőiből álló jelölőbizottság tesz javaslatot.
- (2) Az Országgyűlés az alkotmánybírákat tizenkét évre választja meg. Az alkotmánybíró megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.
- (3) Az alkotmánybíró nem választható újra.

192. §

- (1) Az alkotmánybírák függetlenek, döntéseiket kizárólag az Alkotmány és a jogszabályok alapján hozzák meg.
- (2) Az alkotmánybíró – az Alkotmánybíróságról szóló törvényben meghatározott kivétellel – megbízatásának ideje alatt nem mozdítható el.
- (3) Az alkotmánybíró és a volt alkotmánybíró a bíróval azonos mentelmi jog illeti meg azzal az eltéréssel, hogy a vele szemben megtehető intézkedéshez az Alkotmánybíróság előzetes hozzájárulása szükséges.
- (4) Az alkotmánybírói tisztség összeférhetetlen minden más állami, társadalmi szervezeti, politikai és gazdasági tisztséggel vagy megbízatással.
- (5) Az alkotmánybíró oktatói és szerzői jogi védelemben részesülő tevékenységen kívül más kereső foglalkozást nem folytathat.

XVI. FEJEZET

AZ ALAPVETŐ JOGOK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSAI

Az alapvető jogok országgyűlési biztosainak feladatai

193. §

(1) Az Országgyűlés az alapvető jogok védelme érdekében – kizárólag neki felelős megbízottként – megválasztja az alapvető jogok országgyűlési biztosát, a nemzeti és etnikai kisebbségek jogai országgyűlési biztosát, továbbá az adatvédelmi biztost (a továbbiakban együtt: országgyűlési biztos).

(2) Az alapvető jogok országgyűlési biztosának feladata, hogy – a kisebbségi jogok biztosának és az adatvédelmi biztosnak a feladatkörébe tartozó ügyek kivételével – az alapvető jogokkal kapcsolatos visszasságokat vizsgálja.

(3) A nemzeti és etnikai kisebbségek jogai országgyűlési biztosának feladatkörébe a nemzeti és etnikai kisebbségi jogokkal kapcsolatos visszasságok vizsgálása tartozik.

(4) Az adatvédelmi biztos feladatköre a személyes adatok védelmével és a közérdekű adatok megismerésének jogával összefüggő visszasságok kivizsgálására terjed ki.

Az országgyűlési biztos választása

194. §

(1) Az országgyűlési biztost a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés hat évre választja.

(2) Az országgyűlési biztos megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Az országgyűlési biztos eljárása

195. §

(1) Az országgyűlési biztoshoz bárki fordulhat, ha megítélése szerint valamely hatóság vagy közszolgáltatást végző szerv eljárása, határozata, intézkedése, illetve ezek elmulasztása következtében alapvető jogaival összefüggésben sérelem érte vagy ennek közvetlen veszélye áll fenn, feltéve, hogy a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket már kimerítette, illetve jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az országgyűlési biztos hivatalból is eljárhat.

(2) Az országgyűlési biztos a hatáskörébe tartozó alapvető jogokkal kapcsolatos visszasságokat vizsgálja vagy vizsgálta, és orvoslásuk érdekében intézkedést tesz.

(3) Az országgyűlési biztos nem vizsgálhatja az Országgyűlés, a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, az Állami Számvevőszék, **továbbá a bíróságok tevékenységét és az ügyészség eljárását, az ügyészség által végzett nyomozás kivételével.**

(4) Az országgyűlési biztos a tevékenységének tapasztalatairól évente jelentésben számol be az Országgyűlésnek.

(5) Az országgyűlési biztosok feladataira, jogállására és eljárására vonatkozó részletes szabályokat törvény állapítja meg.

(6) Törvény az adatvédelmi biztos eljárására az (1)-(3) bekezdésben foglaltaktól eltérő szabályokat állapíthat meg.

XVII. FEJEZET

AZ ALKOTMÁNY MEGVÁLTOZTATÁSA

196. §

(1) Új Alkotmány elfogadására és az Alkotmány módosítására irányuló javaslatot a Kormány vagy az országgyűlési képviselők egyötöde terjeszthet elő.

(2) A javaslat vitáját annak előterjesztésétől számított egy hónapon túli időpontban kell megkezdeni.

(3) A javaslat elfogadásához az szükséges, hogy azt az országgyűlési képviselők legalább négyötöde két alkalommal változatlan szöveggel támogassa. A két szavazás között legalább hat hónapnak el kell telnie.

(4) A javaslat megtárgyalására és kihirdetésére az e §-ban nem szabályozott kérdésekben a törvényalkotásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

H E T E D I K R É S Z

Z Á R Ó R E N D E L K E Z É S E K

XVIII. FEJEZET

AZ ALKOTMÁNY HATÁLYBALÉPÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA

Hatálybalépés

197. §

Az Alkotmány a kihirdetését követő harmadik naptári év első napján lép hatályba.

Átmeneti rendelkezések

198. §

(1) Az Alkotmány rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

(2) Az Alkotmány hatálybalépésének időpontjáig alkotott jogszabályok mindaddig hatályban maradnak, amíg azokat kifejezetten hatályon kívül nem helyezik.

Hatályukat veszítő jogszabályok

199. §

Az Alkotmány hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény, továbbá
- a Magyar Népköztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1957. évi II. törvény,
- az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről szóló 1972. évi I. törvény,
- az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi I. törvény,

- az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XVI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XXIX. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XL. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XLIV. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi LIV. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi LXIII. törvény,
- az Alkotmány módosításáról szóló 1993. évi CVII. törvény;
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 1994. évi LXI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló, többször módosított 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 1994. évi LXXIII. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 1994. évi LXXIV. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1997. évi LIX. törvény
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1997. évi XCVIII. Törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2000. évi XCI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2001. évi XLII. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2002. évi LXI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2003. évi CIX. törvény,

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2004. évi CIV. törvény,
- **a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2006. évi XIII. törvény,**
- *a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LIV. törvény.*